

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

Petra Vugrinec

UKLJUČENOST RODITELJA U ŽIVLJENJE DJECE U VRTIĆU

Diplomski rad

Zagreb, rujan 2022.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

Petra Vugrinec

UKLJUČENOST RODITELJA U ŽIVLJENJE DJECE U VRTIĆU

Diplomski rad

Mentor rada:
Prof. dr. sc. Andreja Brajša Žganec

Zagreb, rujan 2022.

Sadržaj

1.	Uvod.....	1
1.1.	Predmet i cilj rada	1
1.2.	Izvori podataka i metode prikupljanja.....	1
1.3.	Sadržaj i struktura rada.....	1
2.	Obitelj.....	3
2.1.	Definicija obitelji.....	3
2.2.	Uloga obitelji u ranom razvoju djeteta	4
2.3.	Roditeljska odgovornosti.....	5
2.4.	Vrste roditeljstva	6
2.4.1.	Roditeljstvo koje podučava	6
2.4.2.	Kreativno roditeljstvo.....	7
2.4.3.	Uravnoteženo roditeljstvo	8
2.4.4.	Odgovorno roditeljstvo	9
2.5.	Kompetentni roditelji	10
2.5.1.	Zašto je važno da dijete ima kompetentnog roditelja?	11
3.	Dječji vrtići.....	13
3.1.	Kultura vrtića.....	13
3.2.	Vrtić kao poticajno okruženje	13
3.2.1.	Poticajno prostorno – materijalno okruženje vrtića	14
3.2.2.	Poticajno socijalno okruženje vrtića	15
3.2.3.	Vođenje vrtića i u vrtiću.....	15
3.3.	Uloga odgojitelja	15
3.4.	Komunikacija	16
3.4.1.	Verbalna komunikacija	17

3.4.2.	Neverbalna komunikacija.....	17
3.5.	Komunikacijske kompetencije odgojitelja	18
4.	Modeli suradnje dječjih vrtića (odgojitelja) i roditelja.....	19
4.1.	Tradicionalni oblici suradnje.....	20
4.1.1.	Individualni razgovori	20
4.1.2.	Roditeljski sastanak.....	21
4.1.3.	Kreativne radionice	23
4.1.4.	Kutić za roditelje	24
4.1.5.	Grupe podrške	26
4.1.6.	Otvoreni tjedan.....	26
4.1.7.	Informiranje i motiviranje roditelja putem promotivnih materijala – letaka	26
4.2.	Suvremeni oblici suradnje.....	27
4.2.1.	Društvene mreže.....	28
4.2.2.	Aplikacije za mobilne uređaje.....	28
4.2.3.	Internetske stranice dječjih vrtića.....	29
4.2.4.	Video i foto materijali	31
4.2.5.	Pozitivne i negativne strane suvremenih oblika suradnje	32
5.	Važnost dobre komunikacije i suradnje roditelja i odgojitelja.....	34
5.1.	Stavovi odgojitelja koji obeshrabruju suradnju i potporu	34
5.1.1.	Vrste negativnih stavova	34
5.1.2.	Mogući putovi za provjeru i promjenu stavova	36
6.	Primjeri partnerstva vrtića i roditelja	39
7.	Zaključak.....	47
8.	Literatura	49

Sažetak

Proces odgoja i obrazovanja djeteta od najranije dobi je iznimno zahtjevan i odgovoran posao, kako za roditelja tako i za odgojitelje, učitelje i druge stručne suradnike koji imaju utjecaja na djetetov odgoj. Ovaj diplomski rad kratak je pregled stručne literature o obiteljskim odnosima, roditeljskoj odgovornosti, uključenosti roditelja u življenje djece u vrtiću i ulozi vrtića u djetetovom odgoju i obrazovanju.

Uključenost roditelja u življenje djece u vrtiću bitna je komponenta prilikom odgajanja dobrog, odgovornog, kreativnog, moralnog djeteta. U suradnji s odgojiteljima, vrtić nudi roditelju niz mogućnosti kako bi sudjelovao u vrtićkom životu i radu. Nudi mu se niz tradicionalnih i suvremenih oblika suradnji koje omogućuju stvaranje čvrstog partnerstva između roditelja i odgojitelja. Sustavna i postepena izgradnja kvalitetnih partnerskih odnosa obiteljske zajednice i odgojno obrazovne ustanove dugotrajan je proces u kojemu je najvažnija obostrana suradnja i profesionalno djelovanje odgojitelja. Aktivno uključivanje roditelja u život i rad ustanove odgojno – obrazovnog karaktera stvara roditelju osjećaj prihvaćenosti i priznanja njegovih sposobnosti te želje da zajedno s odgojiteljem oblikuje život svoga djeteta.

U diplomskom radu također je prikazana važnost međusobne komunikacije i komunikacijskih kompetencija odgojitelja. Opisana su potrebna znanja i vještine koje su temelj dobre suradnje i kvalitetnog partnerskog odnosa. Međusobna suradnja i potpora često je obeshrabrena negativnim stavovima koje je uz trud i rad moguće promijeniti. Predzadnjim poglavljem obuhvaćeni su dobri i loši primjeri u praksi koji opisuju situacije partnerstva vrtića odnosno odgojitelja i roditelja. Naposljetku, iznesena su zaključna razmatranja o uključenosti roditelja u življenje djece u vrtiću.

Ključne riječi: modeli suradnje, odgojitelji, partnerstvo, roditeljska odgovornost

Summary

The process of raising and educating a child from an early age is an extremely demanding and responsible job, both for the parent and for educators, teachers and other professional associates who have an impact on the child's upbringing. This thesis is a brief overview of the professional literature on family relationships, parental responsibility, parental involvement in the lives of children in kindergarten and the role of kindergarten in the upbringing of children.

Parental involvement in the life of children in kindergarten is an important component in raising a good, responsible, creative, moral child. In collaboration with educators, the kindergarten offers the parent a range of opportunities to participate in kindergarten life and work. It offers a range of traditional and modern forms of collaboration that enables the creation of a strong partnership between parents and educators. Systematic and gradual building of quality partnerships between the family community and the educational institution is a long-term process in which the most important thing is mutual cooperation and professional action of educators. The active involvement of parents in the life and work of an educational institution creates for the parent a sense of acceptance and recognition of his abilities and the desire to shape the life of his child together with the educator.

The thesis also presents the importance of educators' mutual communication and communication competencies. The necessary knowledge and skills that are the basis of good cooperation and quality partnership are described. Mutual cooperation and support is often discouraged by negative attitudes that can be changed with effort and work. The penultimate chapter covers positive and negative examples in practice that describe situations of partnership between kindergartens, that is, educators and parents. Finally, concluding remarks were made on the involvement of parents in the life of children in kindergarten.

Keywords: cooperation models, educators, partnership, parental responsibility

1. Uvod

1.1.Predmet i cilj rada

Uključenost roditelja u kućni odgoj, ali i u odgoj u vrtićkoj ustanovi temeljna je zadaća roditelja. Roditelji i odgojitelji djeci prenose znanja, usađuju društvene vrijednosti i norme kako bi djeca izrasla u moralne i odgovorne osobe. Kako bi odgoj bio što uspješniji bitna je suradnja između sudionika u odgojnom procesu, odnosno suradnja i partnerstvo odgojitelja i roditelja. Stoga je predmet i cilj ovoga rada bio istražiti uključenost roditelja u življenje djece u vrtićima.

1.2.Izvori podataka i metode prikupljanja

Tijekom izrade ovoga rada korištena je stručna i znanstvena literatura u pisanom obliku kao što su na primjer knjige, časopisi i stručni radovi. Osim pisanog oblika literature korištene su i mrežne stranice koje su bile korisne za ovaj rad.

1.3.Sadržaj i struktura rada

Sadržaj je organiziran u nekoliko cjelina kojima se obradila tema uključenosti roditelja u življenje djece u vrtiću. U uvodnom dijelu opisan je predmet i cilj rada, izvori podataka i metode prikupljanja koje su korištene prilikom izrade ovog rada.

Druga cjelina donosi kratki pregled o iznimno značajnom faktoru u odgoju djeteta, a to je obitelj odnosno roditeljska odgovornost. Biti roditelj nije lak zadatak i ovisi o mnogo čimbenika. Stoga se i razlikuje nekoliko vrsta roditeljstva (roditeljstvo koje podučava, kreativno, uravnoteženo, odgovorno) u odgoju djeteta. Za dijete je bitno da roditelj posjeduje određene kompetencije kako bi mogao odgojiti dobro, moralno i zdravo dijete. Kompetencije roditelja navedene su u podnaslovu kompetentni roditelji i zašto je važno imati kompetentnog roditelja.

Osim roditelja, ulogu u odgoju djeteta imaju i odgojne ustanove, prvenstveno vrtići. Kultura vrtića pruža djetetu poticajno prostorno – materijalno i socijalno okruženje u kojemu odgojitelj svojim kompetencijama i komunikacijom s roditeljima usmjerava dijete i potiče da razvija svoje vještine, znanja i sposobnosti.

U četvrtoj cjelini u diplomskom radu opisuju se modeli suradnje dječjih vrtića odnosno odgojitelja i roditelja. Istražena su i opisana dva oblika suradnje, tradicionalni i suvremeni te njihovi nedostaci i prednosti.

U poglavlju koje opisuje važnost dobre komunikacije i suradnje roditelja i odgojitelja opisani su stavovi koji često obeshrabruju suradnju između sudionika odgojno – obrazovnog procesa. Navedeni su i mogući načini za promjenu postojećih stavova kako bi se ostvarila što kvalitetnija suradnja.

U predzadnjem poglavlju, opisani su dobri i loši primjeri partnerstva između roditelja i vrtića odnosno odgojitelja. Posljednjim poglavljem iznesena su zaključna razmatranja o ulozi roditelja u življenju djece u vrtiću.

2. Obitelj

2.1. Definicija obitelji

Obitelj je osnovna društvena zajednica koja je povezana srodstvom. Utemeljena je ili brakom i zajedničkim životom roditelja, ali i djece koju oni odgajaju. Djeca mogu biti biološka ili posvojena. Uloga obitelji se tijekom povijesti mijenjala. U tradicionalnim i predindustrijskim društvima, u odnosu na danas, nuklearna obitelj najčešće je živjela u zajednici s bližim srođnicima stoga se govorilo o proširenoj obitelji. U sredini u kojoj živi ovakva vrsta obitelji odnosno u seoskim područjima, obitelj je osnovni proizvođač hrane i materijalnih dobara koje pridonose funkcioniranju obitelji. S druge pak strane, suvremeno društvo drugačije utječe na nuklearnu obitelj. Zbog načina života, urbanizacije gradova i razvoja industrijalizacije roditelji se u ovoj zajednici zapošljavaju izvan kućnoga gospodarstva. Može se reći da proizvodna obitelj prelazi u potrošačku obitelj koja je zasnovana na emocionalnim, a ne ekonomskim vezama (Hrvatska enciklopedija, bez dat.).

S obzirom na modernizaciju današnjeg društva, mijenjaju se vrste obitelji i njihova raznolikost postaje sve veća. Nuklearna obitelj nije više jedini model obitelji, osobito u najrazvijenijim zapadnim zemljama. Sve su više popularnije obitelji s jednim roditeljem, nevjenčane zajednice, istospolne zajednice i slično. Na području Republike Hrvatske, tipologija obitelji se promijenila krajem 19. i početkom 20. stoljeća. U ovom razdoblju prevlast je malih nuklearnih obitelji koje su najčešće tvorene od oca, majke i njihove djece. Osim njih, postoje i proširene obitelji. No njihov broj je znatno manji. U Republici Hrvatskoj je u 20. stoljeću najčešća obitelj s dva ili tri naraštaja. Obitelj s dva naraštaja čine roditelji i djeca, a obitelj s tri naraštaja dva bračna para – stariji par i srednji par s djecom (Hrvatska enciklopedija, bez dat.).

Svi aspekti djetetovog razvoja, osobito socijalni, pod utjecajem su obitelji obzirom da u njoj dijete provodi najviše svoga vremena. Dijete u obitelji stječe mnogobrojne vještine (osobito socijalne i kognitivne) i razvija niz stavova, uvjerenja i vrijednosti. Ovisno o roditeljskom usmjerenju, stavovi, uvjerenja i vrijednosti mogu se razvijati nabolje ili nagore. Zajedno sa vrtićem, školom, susjedstvom, crkvom i sl. obitelj je temeljna okolina koja najizravnije utječe na odgoj djeteta (Vasta, Haith, Miller, 2005).

Ukoliko se obitelj promatra samostalno, to je jedan dinamički sustav u kojem članovi obitelji međusobno utječu jedni na druge. To su promjene koje se događaju unutar obitelji kao što su rođenje djeteta, polazak u vrtić ili školu, odlazak na fakultet, gubitak radnog mjesta, razvod braka, briga o nemoćnim bakama ili djedovima,... Obzirom na utjecaj obitelji na razvoj djeteta, tijekom povijesti sustav obitelji je proučavalo mnogo znanstvenika. Proučavanja su bila usmjerena na različita pitanja koja su se odnosila na jednostavnu interakciju na relaciji roditelj – dijete, djetetovog pojma obitelji, odnosa obitelji i zajednice,... (Vasta, Haith, Miller, 2005).

Utjecaj obiteljskog okruženja može se očitovati na pozitivan ili negativan način. Obitelj je kao institucija u novije doba prošla mnoge radikalne promjene. Klasična tradicionalna obitelj koja se sastoji od dva roditelja i djece postaje sve manje uobičajena u današnjem društvu (Vasta, Haith, Miller, 2005).

2.2. Uloga obitelji u ranom razvoju djeteta

Obitelj je zajednica u kojoj dijete stječe osnovna odgojna pravila i uspostavlja složene emocionalne i socijalne odnose koji su iznimno bitni u daljnjem razvoju i odgoju djeteta. U ovom razdoblju djetetova života, dijete stječe svoja prva znanja, ali i iskustva te norme ponašanje i modele identifikacije potrebne za ostatak života u obitelji, ali i široj zajednici. Zapravo se može reći da je obitelj i obiteljski život uvertira društvenome životu. Stjecanje moralnih vrijednosti i služenje slobodom temeljna su znanja i iskustva koja djeca usvajaju (Pintarić, 2018).

Odgoj djeteta je dugotrajan, složen i neizvjestan proces koji od roditelja zahtjeva visoku razinu promišljanja, osjećaja, oslušivanja djetetovih potreba, razumijevanja i neprestanog upoznavanja vlastitoga djeteta. Odgojeno dijete rezultat je roditeljeva odgoja, ali i izravnog i neizravnog djelovanja uže i šire rodbine, odgojnih ustanova, lokalne zajednice, susjeda, prijatelja, televizijskih programa koje djeca gledaju i drugih, mnogobrojnih čimbenika kojih roditelji često nisu ni svjesni (Ljubetić, 2012).

Unatoč mnogobrojnim utjecajima, u odgoju djeteta, najvažnija je uloga roditelja. Osobito ako od najranije dobi gradi s djetetom čvrst i blizak odnos temeljen na međusobnom povjerenju, poštivanju želja i uvažavanju stavova i mišljenja. Odnos pun topline, ljubavi i brige omogućuje razvijanje kvalitetne komunikacije i stvaranje kvalitetnog ozračja u kojem se

odgaja dijete. Sve ove komponente omogućuju djetetu veliku razinu osjećaja sigurnosti koji omogućava da dijete prihvati roditeljski autoritet i da ga dragovoljno slijedi i poštuje (Ljubetić, 2012).

Prilikom odgoja djeteta iznimno je bitno da se dijete nauči odgovornom ponašanju i da za svoje pogreške prihvati odgovornost. Dijete je moguće odgojiti bez ucjenjivanja, kritiziranja, prijatni, okrivljavanja, potkupljivanja, prigovarivanja,... To su metode koje su zastarjele i koje ugrožavaju odnos s djetetom te ga ne uče odgovornom ponašanju. Obveza roditelja je da objasni djetetu koje ponašanje je neprihvatljivo u određenoj situaciji, da objasni djetetu posljedice njegovog ponašanja, da dogovori s njim i da dijete samo odabere koju će posljedicu snositi. Također, obveza roditelja je i ispuniti posljedicu koju je dijete samostalno odabralo. Prilikom odabira posljedica roditelj mora brinuti o tome jesu li te posljedice izvedive i prije svega realne (Ljubetić, 2012).

2.3. Roditeljska odgovornost

Tijekom povijesnog razvoja društva, uloga i značenje roditeljstva se mijenjalo. Društvene etape utjecale su i na oblikovanje i faze razvoja roditeljskih stilova. Također su utjecale i na razvoj obiteljske strukture, funkcioniranje obitelji, ulogu oca i majke u obitelji, poimanje djece i djetinjstva i drugo. Tijekom povijesti mijenjali su se stavovi o odgoju i stilovi roditeljstva, ali činjenica je da se tijekom povijesti, uvijek, mijenjao obrazac roditeljstva. Pa tako u najranijim obiteljskim zajednicama odnos roditelja prema djeci je bio sljedeći: djeca su služila kao besplatna radna snaga, roditelji su djecu učinili invalidima kako bi mogli što uspješnije prositi na ulicama,... Ova paradigma promijenila se tijekom razdoblja romantizma kada je društvo odlučilo cijeniti djecu zbog njih samih, a ne zbog koristi koje bi imali roditelji, odnosno društvo (Ljubetić, 2012).

Kraj osamnaestoga stoljeća donio je promjene u društvu, ali i roditeljstvu. U ovome razdoblju, konstanta postaje roditeljska želja da udovolji ispunjenju djetetovih potreba, da udovolji vlastitim i društvenim očekivanjima te da njegov odgoj oblikuje zdravo i kompetentno dijete koje je sposobno za život u okolini u kojoj se nalazi. Promjene u roditeljstvu traju i danas. Roditeljska odgovornost u današnje vrijeme zahtijeva mnogo truda i usmjeravanja te donošenja bitnih odluka o obiteljskom, poslovnom i društvenom uspjehu. Nažalost, da bi se roditeljska odgovornost u današnje vrijeme ispunila te da bi roditelj odgojio

moralno i dobro dijete, roditelj je prisiljen odricati se mnogih drugih zadovoljstva (Ljubetić, 2012).

Obzirom da su se tijekom povijesti razvijale i društvene grane, pod utjecajima mnogobrojnih psiholoških teorija, formiralo se i suvremeno roditeljstvo koje zagovara mišljenje da se roditeljstvo ne shvaća kao skup vještina koje roditelj mora posjedovati nego se ono shvaća kao razvoj i učenje u kojima oni uče na primjeru djece, ali i drugih osoba u svojoj zajednici. To učenje obuhvaća i izvore kao što su mediji, ali i vlastito iskustvo. Ta dvosmjerna komunikacija, odnosno dvosmjerno učenje odlika je današnjeg, suvremenog roditeljstva između djeteta i njegovih roditelja (Ljubetić, 2012).

Biti roditelj je iznimno stresan, zahtijevan i izazovan životni poziv. Roditeljstvo zahtijeva kompetentnog roditelja koji će se moći nositi sa svim životnim situacijama, biti senzibilan i odgovoran u svojoj roditeljskoj ulozi (Ljubetić, 2012).

2.4. Vrste roditeljstva

2.4.1. Roditeljstvo koje podučava

Kako bi roditelj tijekom života i odgoja djeteta stekao potrebne kompetencije nužno je da bude usmjeren na konstantno stjecanje novih znanja te proširivanje postojećih znanja, vještina i stavova koji se odnose na djecu, odgoj, ulogu obitelji, roditeljstvo, ali i mnogobrojne teme koje su povezane s razvojem roditeljstva. Prema postojećem prijedlogu znanja, stavova i vještina koje bi kompetentan roditelj morao posjedovati, roditelj može procijeniti razinu svojih kompetencija. Ukoliko se provjeravaju znanja, roditelj si može postaviti sljedeća pitanja: Koliko znanja posjedujem vezano uz odgoj djeteta, dječja prava, građanski odgoj? Razumijem li potrebe unutar obitelji, strukturu i funkcioniranje unutar zajednice, pojam partnerstva? Koliko imam odgovornosti prema sebi, drugima i svijetu u kojem živim? Razumijem li značenje obiteljskog konteksta, vršnjačkih interakcija, interakcija odraslih osoba s djecom, cjeloživotnog učenja? (Ljubetić, 2012)

Osim znanja, roditelji moraju posjedovati i odgovarajuće vještine kako bi se ostvarili kao roditelji i bili kompetentni za odgoj djeteta. Kada roditelji razmišljaju o vještinama koje posjeduju, mogu si postaviti sljedeća pitanja: Posjedujem li vještine koje su potrebne za kvalitetnu komunikaciju, aktivno slušanje i refleksiju? Mogu li sudjelovati u timskom radu i ostvariti suradnju s drugim pojedincima? Jesam li sposoban osjećati suosjećanje i empatičnost

prema drugima? Jesam li strpljiv, odmjeren, kreativan, dosljedan? Mogu li razviti osjećanja za posredovanje i pregovaranje? Razmišljam li kritički? (Ljubetić, 2012)

Naposljetku, roditelj mora preispitati i stavove te uvidjeti koliko su oni čvrsti i jasni. Roditelji moraju biti svjesni činjenice da je utjecaj stavova na kvalitetu života i roditeljstva izražen u obliku samopoštovanja, etičnosti, interakcije, odgovornosti, tolerancije, uvažavanja različitosti, solidarnosti, motivacije, poštivanja ljudskog dostojanstva i prava čovjeka i drugo (Ljubetić, 2012).

Roditeljstvo koje podučava zahtijeva od roditelja da se stalno tijekom života obrazuje, nadopunjava postojeća znanja i vještine, ali i stvara nova. Ovakvu vrstu roditeljstva izgrađuje kompetentan roditelj koji ima želju za učenjem i uči te isto omogućuje i svome djetetu (Ljubetić, 2012).

2.4.2. Kreativno roditeljstvo

Osim što roditelj tijekom razvijanja roditeljstva mora stalno učiti, od njega se zahtijeva da bude i kreativan, originalan, domišljat, inovativan. Prilikom ostvarivanja ovih osobnosti, kreativan roditelj je opušten, fleksibilan, zaigran i nije konformist. On uživa u svojoj ulozi i svjestan je činjenice da može pogriješiti i dopušta si pogrešku. Takav roditelj smatra da su i pogreške dobrodošle jer se iz njih uči i unaprjeđuje roditeljstvo. Pogreškama roditelji postižu ostvarivanje što kvalitetnijeg roditeljstva i priliku da se približe djetetu i odgoje ga što kvalitetnije (Ljubetić, 2012).

Kreativnog roditelja karakterizira kreativan izbor odgojnih metoda te prilagođavanje senzibilitetu i potrebama svoga djeteta. Kreativnost roditelju omogućuje da sadržajima oplemeni druženje s djetetom, da otkrije njegove skrivene potencijale, nove načine pristupanja i razumijevanja djetetovih potreba te da se stvore uvjeti da dijete tijekom odgoja razvija svoju kreativnost (Ljubetić, 2012).

Biti kreativan vrlo je zahtjevna roditeljska sposobnost. Često roditelji svoju kreativnost spoznaju u trenutku kada shvate koliko roditelj ponekad treba biti kreativan kako bi nahranio, uspavao, zadržao pozornost djeteta ili privolio dijete na neku aktivnost. Uspješnost roditeljske kreativnosti odražava se:

- u razumijevanju i prihvaćanju ideje različitosti,

- izbjegavanju monotonije,
- poticanju opuštenosti i stvaranju humora,
- otvorenosti za nove ideje,
- spremnosti na promjene,
- uočavanju i priznavanju pogreške te želje za učenjem,
- u nekorištenju gotovih rješenja nego ostavljanju prostora sebi i djetetu za eksperimentiranje,
- poticanju razvoja kreativnosti kod djece i drugo (Ljubetić, 2012).

Kao najveći problem ove vrste roditeljstva ističe se robovanje roditelja postojećim formama koji usporavaju djetetovu potrebu za izražavanjem i stvaranjem. Apsolutno svako dijete na ovome svijetu u sebi sadrži kreativnu notu koju je roditelj dužan primijetiti, razumjeti i stvoriti uvjete kako bi se ona razvijala (Ljubetić, 2012).

2.4.3. Uravnoteženo roditeljstvo

S obzirom na tehnološki napredak, zahtjeve društva i osobne zahtjeve, roditeljima je teško postići ravnotežu u roditeljstvu. Mnogobrojne dileme javljaju se u odgoju djeteta i roditelji se često pitaju što je ispravno, kako postupiti, što učiniti? Kao primjer navodi se obrok djeteta prilikom kojeg se često pitaju hoće li djetetu dati kupovnu kašicu provjerenog proizvođača ili naribanu voćku s tržnice (pod pretpostavkom da je to najzdraviji i najbolji obrok koji dijete može konzumirati). Još jedan od težih odabira s kojima se roditelji susreću jest dati djetetu bilo koju vrstu ekrana (TV, računalo) ili ga pustiti da se igra ispred zgrade gdje mu prijete mnogobrojne opasnosti? Za svaku dilemu postoji niz prijedloga i argumenata što i kako učiniti. Kako bi roditelji ispravno postupili često posjećuju forume ili blogove i traže savjete stručnih osoba ili drugih roditelja. Činjenica je da forumi i blogovi obiluju iznimno velikim brojem savjeta što roditelju otežava pri donošenju odluke. Kako bi roditelji pronašli ravnotežu bitno je koristiti se zdravim razumom u svim životnim situacijama (Ljubetić, 2012).

S obzirom na izazove roditeljstva koji se javljanju u današnjem društvu, mnogi roditelji su podlegli trendu pretjeranog usmjeravanja djetetovih akademskih postignuća. To je osobito izraženo u najranijoj dobi. Roditelji žrtvuju dječje bezbrižno djetinjstvo i prirodni razvoj s ciljem postizanja što većeg akademskog uspjeha, a pri tome nastoje što je više moguće

aktivirati djecu kako bi postigla ono što su oni naumili. Ova pojava osobito je izražena na području visoko razvijenih zemalja kao što su Kina, Japan, Sjedinjene Američke Države i Švedska. Opsjednutost dječjim uspjehom prelazi granice zdravoga razuma, a kao primjer navode se roditelji u Šangaju koji djecu već u ranoj dobi upisuju na programe poslovnog menadžmenta, satove stranog znakovnog jezika za bebe i drugo. Savjeti stručnjaka upozoravaju na činjenicu da bi roditelji trebali više vremena provesti upoznavajući djetetov razvoj, a ne truditi se ubrzati ga (Ljubetić, 2012).

Uspješnost roditeljstva ne mjeri se isforsiranim rezultatima nego njegovom sposobnošću da uravnoteži osobno iskustvo i zdravu logiku sa blagodatima suvremene tehnologije i svakodnevnih, novih trendova. Ključ dobrog roditeljstva, između ostaloga, je ravnoteža (Ljubetić, 2012).

2.4.4. Odgovorno roditeljstvo

Kontroliranje osobnog ponašanja i zadovoljene potrebe (ljubav, sloboda, moć, zabava) kroz dulje vremensko razdoblje omogućuju ravnotežu roditeljima i predispozicije za odgovorno roditeljstvo. U društvu je uvriježen stav da je odgovoran roditelj osoba koja se odgovorno ponaša prema sebi, drugim osobama i svijetu koji se nalazi oko njega. Odgovoran roditelj shvaća, prihvaća i poznaje svoje dijete. On je svjestan svojih potencijala, vrlina i mana te ima jasan cilj u roditeljstvu. Tijekom odgoja se stalno trudi na blag i neprisilan način ostvariti taj cilj. Navedenim metodama ne čini štetu djetetu, njegovom integritetu i samopoštovanju. Ukoliko roditelj želi odgojiti odgovorno dijete mora imati snažan emocionalan odnos s njim te ga učiti odgovornom ponašanju bez prisustva discipline (Ljubetić, 2012).

Dobro odgojeno dijete odraz je zdravog i nadasve odgovornog roditeljstva. Na slici 1. je prikazan primjer dobro odgojenog, odgovornog djeteta. Tijekom odgoja, dijete se mora naučiti da se količina hrane koju je stavio u zdjelicu mora i pojesti. Roditelji bi tijekom procesa odgoja trebali djetetu razviti određene vrijednosti kao što je npr. činjenica da je hrana vrijedna i da se hrana ne smije baciti. Prilikom samostalnoga hranjenja dijete nastoji svaki zalogaj staviti u usta koristeći se metodom pokušaja i pogreške. Tim činom on uspješno nastoji nahraniti sam sebe što se smatra odgovornošću.

Slika 1. Odgovorno ponašanje djeteta (Ljubetić, 2012., 117.)

2.5. Kompetentni roditelji

Stjecanje kompetencija tijekom života navika je koju bi svaki pojedinac trebao usvojiti kako bi se prilagodio zahtjevima modernoga života, modernoga roditeljstva. Stečenim kompetencijama odnosno znanjima ili vještinama pojedinac se služi kako bi uspješno ostvario postavljene ciljeve. Kompetentnim roditeljem se smatra onaj roditelj koji ima osjećaj da ima kontrolu nad svojim odgojem i odnosom s djetetom. Koji se dobro osjeća u toj ulozi i ostvaruje dobar razvojni rezultat djeteta. Tijekom odgoja on kritički procjenjuje, donosi odluke i uspješno upravlja emocijama, zadovoljan je životom te konstruktivno rješava probleme. Sve ovo omogućuje mu visoko samopoštovanje, inicijativnost, autentičnost i kreativnost. Kompetentan roditelj je odgovoran i posjeduje roditeljsku senzibilnost te je uvjerenja da je njegov utjecaj dovoljno jak kako bi usmjerio svoje dijete prema moralnim, ispravnim vrijednostima (Ljubetić, 2012).

Postoje određene kompetencije koje svaki roditelj mora posjedovati. Četiri su osnovne komponente metakompetencije koje posjeduje kompetentan roditelj:

- Funkcionalna (koja se odnosi na sposobnost koja omogućuje pojedincu da obavi određeni niz zadataka kako bi ostvario postavljeni cilj),
- osobna ili ponašajna (obuhvaća sposobnosti koje omogućuju osobi izbor kako će se ona ponašati, a to ponašanje je primjereno određenoj situaciji u kojoj se nalazi),

- spoznajna ili kognitivna (omogućuje pojedincu primjenu stečenih znanja/vještina u konkretnim situacijama) i
- etička odnosno vrijednosna kompetencija (odnosi se na sposobnost primjene osobnih vrijednosti i mogućnost prosuđivanja u određenoj situaciji)(Ljubetić, 2012).

S obzirom na zahtjeve modernoga društva, često se postavlja pitanje gdje su kompetentni roditelji? Gdje oni *rastu*? No i ti roditelji se s vremenom pronadu u situaciji kada se osjećaju bespomoćno, kada naiđu na problemske situacije koje ga zabrinu ili frustriraju ili na koje nema odgovor. Svi problemi (sukob s dječjim prkosom, tantrumi, otpor prema dječjem vrtiću i odlazak u njega, sukob s vršnjacima i agresivno ponašanje) s kojima se roditelj susretne omogućuju im da sazriju i da imaju svoje roditeljstvo pod kontrolom. Kompetentan roditelj postojeće probleme smatra privremenima i rješivima te ne odustaje od roditeljstva. On promišlja i otkriva koje su ključne točke koje usporavaju njegov razvoj, prati i procjenjuje učinke roditeljskog odgoja na dijete, samoprocjenjuje se te mijenja i nadograđuje svoje roditeljske sposobnosti odnosno svoje roditeljske kompetencije (Ljubetić, 2012).

2.5.1. Zašto je važno da dijete ima kompetentnog roditelja?

Obzirom da djeca rado imitiraju odrasle osobe, iznimno je bitno da dijete kao primjer ima kompetentnog roditelja. To je vrlo važna životna uloga koja zahtijeva mnogo truda. Dobro roditeljstvo prenosi se i na dijete jer mu omogućuje cjelovit, pravilan i zdrav razvoj. Ono omogućuje djetetu da razvija svoje potencijale, stječe sigurnost, da se osjeća sigurno i voljeno. Sve ove komponente omogućuju djetetu da usvoji prihvatljivo ponašanje te da živi moralne, ljudske vrijednosti na vlastitu dobrobit, ali i na dobrobit zajednice u kojoj živi. Činjenica je da dijete kompetentnih roditelja uglavnom čini ispravne životne izbore koji se ne odražavaju samo na njega nego i na čitavu zajednicu. Kompetentan roditelj omogućuje djetetu da bude dijete (Ljubetić, 2012).

Kao jedna od zemalja koja se ističe iznimno velikim brojem odgojene, samopouzdanе i sposobne djece jest Danska. Ono što doprinosi odgoju ovakve djece jest danski način odgoja koji primjenjuju „najsretniji“ roditelji na svijetu. Središnji koncept danske roditeljske filozofije temelji se na činjenici da roditelji djeci omogućavaju dovoljne količine osobnog prostora i podupiru njegov razvoj u odgovarajućim zonama. Razvoj po zonama poznat je i

pod pojmom „zone proksimalnog razvoja“ koji je prvi u psihologiju uveo razvojni psiholog ruskog podrijetla, Lav Semjonovič Vigotski. Pomoć djetetu se nudi onda kada je to zaista nužno. Kao primjer navodi se pomoć djetetu za prelazak srušenog stabla u šumi. Roditelj će djetetu pomoći postepeno. Prvo će mu ponuditi ispruženu ruku, zatim samo prst da prijeđe preko stabla. S vremenom će dijete, kada bude spremno, samo prijeći srušeno stablo. Danci smatraju da su djeca sposobna nešto sama učiniti, da trebaju upoznavati nove stvari i da im treba dati prostora i vremena da izgrade vjeru u sebe. Roditeljska uloga je izgraditi okvir za razvoj djeteta i pomoći im da steknu samopoštovanje. Sve je to bitno kako bi se razvio cjelokupan djetetov razvoj(Alexander, Dissing Sandahl, 2018).

Bitno je da roditelj shvaća da guranjem djeca ne napreduju brže i ne uče lakše. Ali ako ih oni vode sa svojim znanjima, vještinama i iskustvom djeca će postići mnogo bolje rezultate. Osim užitka i zabave, djeca će osjetiti veće zadovoljstvo i kontrolu nad usvajanjem novih sadržaja i vještina (Alexander, Dissing Sandahl, 2018).

3. Dječji vrtići

3.1. Kultura vrtića

Vrtić je zajednica u kojoj se razvija svijest djeteta i čije je vodstvo usmjereno na razvoj odnosa koji obiluje povjerenjem između sudionika odgojno – obrazovnog procesa. Osim povjerenja, bitno je uspostaviti i okruženje koje će djelovati poticajno na dijete. Koje će mu omogućiti mogućnost stjecanja novih znanja i iskustava. Vrtić je vrlo kompleksan sustav u kojemu se niti jedan dio njega ne može zasebno opisati nego ga je moguće tumačiti samo kao jednu cjelinu. Kvalitetu sustava i kvalitetu rada određuju otvorenost prema van, prema novome i nepoznatome. Kultura vrtića mora se razvijati i sukladno nacionalnim zahtjevima, proaktivno i fleksibilno kako bi dijete moglo funkcionirati unutar određene socijalne zajednice (Slunjski, 2008).

3.2. Vrtić kao poticajno okruženje

Dječji vrtić je mjesto koje je namijenjeno življenju, igri i učenju djece. Karakteriziraju ga otvorenost prema novim znanjima, vještinama i iskustvima te fleksibilnost. Organiziran je prema potrebama djece i jedan je od temeljnih varijabli koje utječu na razvoj djeteta. Kako bi vrtić bio poticajno okruženje, sastoji se od nekoliko komponenti koje su odgovorne za razvoj djeteta. Na socijalnoj razini čine ga svi ljudski i stručni potencijali, a na fizičkoj razini obuhvaćaju se svi materijalni i prostorni potencijali dječjeg vrtića. Dakle, vrtićko okruženje jest cjelokupan prostor koji je namijenjen životu djeteta u kojemu on prima važne poruke o sebi (Mlinarević, 2004).

Kako bi vrtić bio organiziran po mjeri djeteta dva su ključna načela koja su odgovorna za stvaranje poticajnoga okružja. Vlastita iskustva i interakcija s članovima lokalne zajednice omogućuju djeci da stvaraju vlastita znanja. Uloga odgojitelja je iznimno bitna. On je dužan na najbolji mogući način poticati razvoj djeteta i pratiti njegov napredak pomažući mu u nadograđivanju interesa, potreba i sposobnosti djece. Odgojitelji u vrtićima trebaju stvarati ozračje u kojemu je djetetu dozvoljeno isprobavanje vlastitih snaga i moći uz to određena pravila. Oni su im podrška i pomažu im shvatiti da su kompetentniji nego što oni sami misle (Mlinarević, 2004).

Kako bi vrtić bio poticajno okruženje nužno je da je usluga koja se pruža roditeljima iznimno kvalitetna. Na kvalitetu vrtića utječu mnogi čimbenici kao što su okruženje, veličina

odgojne skupine koju dijete pohađa, broj djece u odnosu na broj odgojitelja te kompetencije i osobnosti odgojitelja u skupinama. Kvalitetan odgoj u vrtićkoj dobi iznimno je važan kako bi dijete napredovalo stoga je bitno da roditelji omoguće djetetu što kvalitetniji odgoj i obrazovanje. Ulaganjem u djetetov odgoj, ali i obrazovanje omogućuje se djetetu kvalitetan rani razvoj i prednost u kasnijem napredovanju u budućnosti (Mlinarević, 2004).

Nedostatak vrtića kao poticajnog okruženja jest zatvorenost dječjih vrtića prema vanjskom okruženju, ali i unutar ustanove. Vrtić kao poticajno okruženje je jedna velika brižljiva obitelj i zbog toga bi se trebao više otvarati prema van, a ne prema unutra. Stoga se u današnje vrijeme događa da dječji vrtići više nalikuju zatvorenim institucijama, odnosno dječjim domovima (Miljak, 2009).

Implementacija Nacionalnoga kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje velikim dijelom bila je određena i kulturom pojedinih vrtića. Obzirom na raznolikost vrtića, svaki vrtić treba konstantno raditi kako bi unaprijedio vlastitu kulturu. Kultura vrtića utječe na odgojno – obrazovni proces odnosno na razmišljanje, osjećaje, rad i organizaciju te procese učenja odgojitelja i djece. Određena je djelomično uvjerenjima zaposlenika vrtića (odgojitelji, ravnatelj, administrativno i pomoćno osoblje), ali i roditelja. Ona uključuje određene čimbenike kao što su prostorno – materijalno okruženje vrtića, socijalno okruženje vrtića i vođenje vrtića (Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa [MZOŠ], 2014).

3.2.1. Poticajno prostorno – materijalno okruženje vrtića

Poticajno prostorno – materijalno okruženje vrtića ističe vrijednosti na kojima se temelji Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje. Ovakav oblik okruženja ključni je izvor stjecanja novih znanja djece s obzirom da oni uče aktivno. Aktivno učenje podrazumijeva istraživanje i činjenje te suradnju s drugom djecom koja pohađaju tu vrtićku skupinu. Osim suradnje s djecom, aktivno učenje podrazumijeva i suradnju s odraslim osobama. Prilikom organiziranja ovakvog okruženja bitno je promišljeno izabrati materijal koji će poticati djecu na otkrivanje i rješavanje problema, koji će djeci omogućiti postavljanje hipoteza te istraživanje i eksperimentiranje. Dostupni materijali omogućuju djeci neovisnost i autonomiju učenja djece (MZOŠ, 2014).

S obzirom na dječji istraživački karakter, poticajno okruženje dječjeg vrtića omogućuje djetetu da stupa u interakciju s mnogobrojnim različitim nastavnim sadržajima kao što su

glazbeni, jezični, matematički, prirodoslovni i drugi. Djecu treba poticati na multisenzorično učenje koje im omogućuje aktivaciju različitih senzoričkih modaliteta i njihovo istraživanje. Neki od modaliteta su miris, zvuk, tekstura, tonovi, pokreti,... (MZOŠ, 2014).

Ukoliko su prostorne cjeline određenog vrtića kvalitetno strukturirane u obliku centara aktivnosti ili kutića tada je omogućeno grupiranje djece u manje skupine. Manje skupine djece omogućuju i kvalitetniji rad i kvalitetniju interakciju (MZOŠ, 2014).

3.2.2. Poticajno socijalno okruženje vrtića

Temelj poticajno socijalnog okruženja vrtića polazi od demokratskih osnova koje podrazumijevaju poštovanje i obostranu komunikaciju između sudionika koji sudjeluju u odgojno – obrazovnom procesu. Ovaj način zajedničkog življenja put je prema dječjoj emancipaciji i autonomiji. Osim što pozitivno utječe na dijete također je bitan i u životu odgojitelja. Bitna komponenta socijalnog okruženja u vrtiću jest i kvaliteta govorno – komunikacijskog konteksta. Budući da djeca materinski i strani jezik uče aktivnim sudjelovanjem bitno je unutar skupine poticati djecu da govore (MZOŠ, 2014).

3.2.3. Vođenje vrtića i u vrtiću

Budući da se vrtići vode demokratskim načelima, poštovanju i kvalitetnoj komunikaciji bitno je unutar skupine ostvariti kvalitetan suživot djece i odgojitelja. Za kvalitetu suživota bitna je i ravnomjerna raspodjela moći u vrtiću. Ona se odnosi na kvalitetno vođenje vrtića i odnosa u vrtiću. Kako bi se to ostvarilo ravnatelj vrtića mora imati iznimno dobre voditeljske, ali i menadžerske vještine obzirom da komunikacija potječe od njega preko stručnih suradnika i odgojitelja do djece odnosno roditelja. Pravilno distribuiranje moći u vrtiću omogućuje fleksibilnost odgojno – obrazovnog procesa, razvoj posebnosti svakog djeteta u vrtiću te očuvanje ljudskih potencija unutar ustanove (MZOŠ, 2014).

3.3. Uloga odgojitelja

Uloga odgojitelja u okruženju koje je usmjereno na dijete je vrlo bitna. Vrtić je mjesto na kojem dijete istražuje i doživljava različita iskustva. Zajedno s odgojiteljima organiziraju prostor u kojemu se razvija dječja kreativnost, želja za istraživanjem, otkrivanje novih činjenica i sposobnost rješavanja problema (Mlinarević, 2004).

Jedna od mnogobrojnih uloga odgojitelja jest uspostava dobrog i kvalitetnog partnerstva s roditeljima. To je vrlo zahtjevna zadaća kojoj mora pristupiti odgojitelj s razvijenim stručnim znanjima i sposobnostima uspostave odličnih odnosa s roditeljima i drugim pojedincima zajednice u kojoj se nalazi. Prilikom uspostave partnerskoga odnosa odgojitelj nailazi na mnogobrojne poteškoće, a problematika se pojavljuje u činjenici da su odgojitelji osposobljeni samo za rad s djecom najmanje dobi, a ne i sa odraslim osobama. Druge poteškoće koje usporavaju razvijanje partnerskoga odnosa ili ga pak onemogućuju jesu doživljaji odgojitelja prema roditeljima. Nezainteresiranost, nekomunikativnost, površnost, neiskrenost i mnogobrojne druge negativne osobnosti roditelja onemogućavaju da odgojitelj ostvari svoju ulogu odnosno uspostavi partnerstvo s njima (Pintarić, 2018).

3.4. Komunikacija

Komunikacija je sredstvo koje omogućuje prijenos poruka i/ili informacija između sudionika i koje mogu utjecati na mišljenje ili ponašanje sudionika komunikacije. To je dinamičan proces koji se odvija u većim ili manjim skupinama, na verbalni ili neverbalni način. Ovisno o vrsti profesije, prisutna je i određena vrsta komunikacije. Komunikacija je bitna za cjelokupan razvoj odgojno – obrazovne prakse. Radno mjesto odgojitelja u vrtiću zahtjeva vrlo složene komunikacijske vještine i kompetencije. U radu s roditeljima iznimno je bitna komunikacija kako bi se ostvarila uspješna suradnja između odgojitelja i roditelja. Odgojitelj ima težak zadatak. Tijekom svog radnog vijeka mora ovladati različitim oblicima komunikacije kako bi ostvario najkvalitetniji proces u kojima se ostvaruje razmjena informacija. O vrsti odgojiteljske komunikacije ovisi i izbor komunikacijskog alata (Višnjić Jetvić i sur., 2018).

S obzirom na napredovanja u tehnologiji razvijaju se i digitalni mediji koji su uzrok novih oblika komunikacije. Ovaj oblik komunikacije usmjeren je na korištenje Interneta i različitih aplikacija koje omogućuju razmjenu informaciju. Neke od aplikacija su: Messenger, Viber, WhatsApp, Hangouts,... Digitalni oblik komunikacije idealan je za negativne, ali i socijalno neprihvaćene neverbalne znakove. U komunikaciji između pošiljatelja i primatelja, pošiljatelj ima mogućnost razvijanja pozitivnih dojmova o sebi kako bi kasnije mogao lakše pridobiti primatelja i time si osigurati kvalitetan početak komunikacije (Višnjić Jetvić i sur., 2018).

Najčešća podjela komunikacije je na verbalnu i neverbalnu komunikaciju. Navedeni oblici unutar sebe sadrže određene podjele (Višnjić Jevtić i sur., 2018).

3.4.1. Verbalna komunikacija

Postoji nekoliko oblika verbalnih komunikacija, a one su: usmena, pisana, tradicionalna ili suvremena, te prema vrstama medija koji se koriste za komunikaciju. Odgojitelji u svom radu svakodnevno se služe usmenom komunikacijom kojom prenose informacije sudionicima odgojnog procesa, djeci i roditeljima. Uspješnost usmene komunikacije očituje se u uspostavljanju jasne i kvalitetne komunikacije između svih faktora procesa komunikacije. Proces komunikacije može se odvijati telefonski ili osobno odnosno licem u lice (Višnjić Jevtić i sur., 2018).

Pismena komunikacija se ostvaruje u pisanom obliku i pri tome se koriste razni simboli ili riječi. Temelj ove dokumentacije su različiti dokumenti koji u sebi sadrže simbole ili pisane riječi. Postoji nekoliko vrsta medija u pisanoj komunikaciji, a oni su: klasični mediji kao npr. novine ili knjige ili digitalni mediji kao što su računalo, tablet ili pametni telefoni (Višnjić Jevtić i sur., 2018).

3.4.2. Neverbalna komunikacija

Povijesni razvoj neverbalne komunikacije ovisio je o društvenim uvjetima. Iako je urođena i ima genetske predispozicije, neverbalnu komunikaciju je od najranije dobi moguće prilagoditi društveno socijalnim oblicima dječjeg ponašanja. Elementi ovakvog oblika ponašanja su stav, udaljenost i područje, pokret, dodir, vrijeme i prostorno okruženje, lice, oči, glas, fizički izgled i privlačnost. S obzirom na predmet proučavanja te primjene u ranom i predškolskom odgoju, neverbalna komunikacija dijeli se na:

- Kinestetičku komunikaciju,
- proksemičku komunikaciju,
- paralingvističku komunikaciju,
- komunikaciju odjećom,
- intrapersonalnu komunikaciju,
- interpersonalnu komunikaciju,
- grupnu komunikaciju,

- javnu komunikaciju,
- masovnu komunikaciju te
- međukulturalnu komunikaciju (Višnjić Jevtić i sur., 2018).

3.5. Komunikacijske kompetencije odgojitelja

Svaka profesija definira kompetencije koje su potrebne kako bi se kvalitetno izvršili zadatci koje pojedinac mora obaviti na radnom mjestu. S obzirom na složenost profesije odgojitelja, lepeza kompetencija koju odgojitelji moraju posjedovati je iznimno široka. To su vrlo složene kompetencije koje odgojitelji stječu tijekom radnog vijeka. Iznimno su bitne komunikacijske kompetencije koje su osobito bitne na području suradnje odgojitelja i roditelja (Višnjić Jevtić i sur., 2018).

Odgojitelj koji ima dobro razvijene komunikacijske kompetencije ima priliku ostvariti s roditeljima kvalitetnu komunikaciju, a da ga pri tome ne usporavaju roditeljske kompetencije. Lako je ostvariti komunikaciju s osobom koja je spremna i otvorena. Poteškoće se mogu pojaviti ukoliko roditelj nije zainteresiran za suradnju i komunikaciju stoga je vrlo bitno da odgojitelj posjeduje potrebne kompetencije. Samo odgojitelj koji je ovladao kompetencijama može pomoći roditelju u jačanju njegovih (Višnjić Jevtić i sur., 2018).

4. Modeli suradnje dječjih vrtića (odgojitelja) i roditelja

Partnerstvo s roditeljima nameće se kao oblik suradnje koji omogućava uspostavljanje kvalitetnih temelja za rani i predškolski odgoj i obrazovanje. Uključenost roditelja u življenje djece u vrtićima, ravnopravnost između sudionika i odgovornost omogućuje postizanje konačnog cilja – odgoj djeteta. Kako bi se ti partnerski odnosi mogli ostvariti nužno je ispunjenje preduvjeta koji su važni za uspostavljanje kvalitetnih odnosa. Preduvjet s kojim se započinje jest stvaranje povjerenja između roditelja i odgojitelja te uvažavanje vrijednosti svih sudionika procesa. Stvaranje povjerenja je moguće ukoliko su svi otvoreni za istraživanje, otkrivanje i učenje o sebi, ali i drugima. Uloga roditelja u navedenom partnerskom odnosu mijenja se. On iz uloge pasivnog promatrača prelazi u ulogu aktivnog, djelotvornog i ravnopravnog partnera (Ivanštanin, Vrbanec, 2015).

Uključivanjem djeteta u jasličke programe i suradnjom odgojitelja i roditelja, ostvaruje se dopuna roditeljskom odgoju koji se temelji na uzajamnom povjerenju, komunikaciji i razmjeni informacija. Pripreme za polazak djeteta u jaslice odvijaju se i u jaslicama, ali i u obitelji. Kako bi međusobna komunikacija bila što uspješnija, odgojitelji moraju prikupiti određene informacije prije polaska djeteta u jaslice kao što su informacije o njegovim potrebama i osobinama, rasporedu spavanja, hrani koju dijete voli jesti, koja mu je najdraža igračka, navike vezane uz obavljanje fizioloških potreba, u kojoj mjeri je dijete samostalno i slično (Nenadić, 2002).

Osim navedenoga, odgojitelj mora pružiti roditeljima i osnovne informacije o bitnim stavkama kao što je na primjer program vrtića kojeg dijete pohađa, organiziran sustav prehrane, njege, ali i odmora te informacije o igri u vrtiću. Nadalje, odgojitelj obavještava roditelje o mjerama koje će poduzeti ukoliko se dijete razboli, te što će sve činiti kako bi poticao dijete da se razvija (Nenadić, 2002).

Razdoblje adaptacije u jasličkoj dobi kod roditelja izaziva mnoštvo osjećaja koji roditeljima mogu otežati proces adaptacije djeteta u jaslice, odnosno vrtić. Stoga se na primjer roditelji mogu osjećati loše ukoliko dijete plače i teško se prilagođava boravku u vrtiću ili ukoliko dijete s lakoćom prihvaća novonastale promjene. U ovom slučaju kod roditelja se stvara osjećaj smanjenja odnosno pojave straha da će se smanjiti privrženost s djetetom. Kako bi se izbjegli ovi negativni osjećaji kod roditelja, ključna je uloga odgojitelja. On mora poticati komunikaciju, suradnju i uključivati roditelje u aktivnosti i življenje djeteta u vrtiću.

Prilikom ostvarivanja unaprijed dogovorenih ciljeva, roditelji i odgojitelji mogu naići na mnoštvo prepreka koje utječu na kvalitetu komunikacije i suradnje (Nenadić, 2002).

Odgojitelji su dužni prepoznati specifične potrebe roditelja i dužni su ih ispuniti kako bi izgradnja povjerenja bila što učinkovitija. Potrebno je postaviti jasne ciljeve i jasna očekivanja, ali i biti svjestan prepreka koje se mogu naći na putu. Nadalje, prilikom izgradnje partnerstva bitan je i stav odgojitelja prema roditeljskim kompetencijama (Ivanštanin, Vrbanec, 2015).

4.1. Tradicionalni oblici suradnje

Prethodno u radu je već istaknuta važnost komunikacije u odnosu odgojitelj – roditelj, ali i u odnosu pojedinca i grupe. S obzirom na promjenu paradigmi u odnosima roditelja i odgojitelja promjene su se odvile i u međusobnoj komunikaciji. Prema provedenim istraživanjima uočeno je da postoje određeni faktori koji utječu na kvalitetu komunikacije, a oni su: pažljivo slušanje sugovornika, razgovor u kojem se izbjegava upotrijebiti žargone, ne stvaranje predrasuda, empatije za druge, neokrivljavanje tuđih postupaka te pozitivni komentari u problemskim situacijama u kojima se pojedino dijete nalazi (Višnjić Jevtić i sur., 2018).

Promjene paradigmi, promjena jednosmjerne komunikacije u dvosmjernu i razvijanje interakcije između roditelja i odgojitelja znanstvenici pripisuju činjenici da je roditelj postao dio odgojno – obrazovnog sustava i na taj način je unio promjene unutar sustava. Tim promjenama roditelj je postao ravnopravni subjekt komunikacijskog procesa, a odgojitelj je moderator koji se brine o posebnostima skupine te interesima i potrebama roditelja (Višnjić Jevtić i sur., 2018).

Tradicionalni oblici suradnje podrazumijevaju individualne razgovore, roditeljske sastanke, kreativne radionice, kutić za roditelje, otvoreni tjedan i informiranje i motiviranje roditelja putem promotivnih materijala – letaka.

4.1.1. Individualni razgovori

Pravo roditelja, ali i obveza odgojitelja jest povremeni individualni razgovor kako bi roditelj dobio informaciju kako se brinu o njegovom djetetu 8 – 10 sati dnevno, pet dana u tjednu. Tijekom boravka u vrtiću odgojitelji uoče neke obrasce ponašanja djeteta koje roditelji

ne mogu znati, ali žele biti upoznati s njima. Cilj ovakvih razgovora jest dobrobit djeteta. Informacije koje najviše roditelje zanimaju jest napredak djeteta u vrtiću, kako jede i spava, koliko je uključen u igru s drugom djecom u njegovoj vrtićkoj skupini, kako se ponaša prema odraslim odgojiteljima i drugim zaposlenicima vrtića, što dijete posebno zanima i u kojim aktivnostima je uspješan. Individualnim razgovorom roditelju je omogućena mogućnost praćenja djetetovog razvoja i njegovo funkcioniranje u vrtiću te upoznavanje uvjeta u kojima raste njegovo dijete (Milanović i suradnice, 2014).

Pohvala odgojitelja da roditelj ima dobro i odgojeno dijete je i potvrda roditelju da je njegov roditeljski odgoj kvalitetan i dobar. To je potvrda koju on zasigurno neće odbiti i rado će se odazvati razgovoru (Milanović i suradnice, 2014).

Provedeno istraživanje (Mavrančić Miković, 2019) pokazuje da su individualni razgovori između roditelja i odgojitelja modalitet suradnje koji najviše odgovara objema stranama (roditeljima 26,7%, a odgojiteljima 25,5%).

Tijekom individualnog razgovora preporuka odgojiteljima je držati se određenih smjernica kako bi razgovor bio što uspješniji. Stoga nije preporučljivo tužakati dijete ukoliko to zaista nije potrebno reći roditelju i ukoliko odgojitelj smatra da je to nužno reći kako bi se pomoglo djetetu u rješavanju nekoga problema. Tijekom razgovora bitno je biti pozitivan, roditelju dati informacije koje očekuje čuti, a kasnije postupno proširivati razgovor na ono što odgojitelj želi da roditelj čuje. Djecu se ne smije međusobno uspoređivati jer je to iznimno neprofesionalan postupak. Tijekom razgovora potrebno je okrenuti stvar u djetetovu, ali i svoju korist (Milanović i suradnice, 2014).

4.1.2. Roditeljski sastanak

Roditeljski sastanak u prostorijama vrtića jedan je od najčešćih oblika suradnje između odgojitelja i roditelja čija su djeca uključena u neke od institucionalnih programa. Teme roditeljskih sastanaka ovise o potrebama vrtićke skupine i sukladno sadržajima prilagođavaju se i oblici rada. Nekoliko je razloga koji mogu zahtijevati organiziranje roditeljskoga sastanka. Ponekad sastanci mogu biti predavačkoga tipa, oglednoga tipa, komunikacijskoga tipa ili roditeljski sastanak organiziran kako bi se ostvarilo druženje roditelja i djece (Milanović i suradnice, 2014).

Roditeljski sastanci predavačkoga tipa održavaju se kako bi se održalo informiranje roditelja o posebnostima predškolskoga odgoja i obrazovanja. Osim toga, ovi sastanci služe kako bi se grupno roditeljima pojasnili detalji razvoja djeteta predškolske dobi. Odaziv na ove vrstu roditeljskoga sastanka je zbog obveze koju roditelj kao skrbnik mora ispuniti, a ne zbog sadržaja koji je iznimno zanimljiv roditeljima. Predavači mogu biti vanjski suradnici, djelatnici vrtića koji su specijalizirani za točno određeno područje (psiholog, defektolog,...) ili pak odgojitelji. Prema iskustvima, odgojitelji su u vrlo teškoj situaciji obzirom da je svaki roditelj poseban i teško se prilagoditi svim posebnostima kako bi se održalo zanimljivo i kvalitetno predavanje (Milanović i suradnice, 2014).

Ogledni tip roditeljskog sastanka je mnogo lakši za pripremanje i održavanje pred roditeljima. Organizira se s ciljem demonstracije metoda rada i sadržaja te se omogućuje roditeljima da uvide djetetove reakcije. Ova vrsta roditeljskog sastanka je najprihvatljivija odgojiteljima obzirom da na njemu mogu pokazati sve svoje vještine, ali i znanja koja primjenjuju tijekom rada s djecom. Ogledni tip roditeljskog sastanka roditeljima omogućuje da komunicira s kompetentnim odgojiteljem koji ispunjava svaku svoju zadaću. Roditelji također ovaj način komunikacije smatraju iznimno korisnim obzirom da vide i dijete i odgojitelja u svakidašnjoj komunikaciji i na taj način prikupljanju informacije o radu s njihovim djetetom (Milanović i suradnice, 2014).

Iznimno popularan oblik suradnje vrtića i roditelja jest roditeljski sastanak koji je organiziran s ciljem druženja roditelja i djece. Često je ovakav oblik rada povezan i s malim svečanostima koji se organiziraju povodom nekih događaja (kao što je odlazak iz vrtića) ili s datumima koji obilježavaju određene blagdane, dolazak godišnjih doba i slično. Odgojitelji ih pripremaju na osnovu vlastitoga iskustva i znanja uz korištenje literature prilagođene ovoj vrsti sadržaja. U ovakvom obliku rada roditelji rado sudjeluju jer su svi sudionici aktivni, postoji razlog za sreću i zadovoljstvo te se svi osjećaju dobro (Milanović i suradnice, 2014).

Posljednji tip roditeljskog sastanka jesu roditeljski sastanci komunikacijskog tipa. Ti sastanci održavaju se zbog roditelja kako bi oni mogli razmijeniti iskustva, stavove i misli s drugim roditeljima te kako bi promišljali o temama koje su važne za razvoj njihovog djeteta i ostvarivanje što kvalitetnijeg roditeljstva. Sve ove razmjene iskustva pomažu roditelju da

razvijaju svoje kompetencije. Sastanci se održavaju uz prisustvo odgojitelja, ali djeca nisu prisutna (Milanović i suradnice, 2014).

Tijekom roditeljskog sastanka potrebno je uključiti roditelje kako bih ih se potaknulo na komunikaciju s odgojiteljem, ali i roditeljima te bolju uključenost u aktivnosti predviđene za vrtićku skupinu koju pohađa njegovo dijete (Višnjić Jevtić i sur., 2018).

Ovaj modalitet suradnje, u provedenom istraživanju (Mavrančić Miković, 2019), roditelji su istaknuli kao drugi, najčešće korišteni oblik komunikacije kojim se ostvaruje partnerstvo između roditelja i odgojitelja.

4.1.3. Kreativne radionice

Najčešći organizatori kreativnih radionica za roditelje i djecu su odgojitelji, a u nešto manjem omjeru pedagozi i ostali stručni suradnici. Organiziranje kreativnih radionica je iznimno vrijedno iskustvo jer ono omogućuje bolje privikavanje i upoznavanje odgojitelja na roditelje i djecu i obrnute te lakše uključivanje u aktivnosti koje su predviđene za tekuću godinu. Provode se nekoliko puta godišnje i najčešće su vezane uz teme blagdana, raznih svečanosti koje obilježava odgojno – obrazovna ustanova. Ta druženja su najčešće intimna, ugodna i vesela. Takva druženja omogućavaju bolje upoznavanje odgojitelja i djece i roditelja u vrtićkim skupinama (Ljubetić, 2011).

Prilikom osmišljavanja kreativnih radionica bitno je pripremiti se dobro i kvalitetno kako bi kreativni potencijali sudionika bili zabilježeni. Prije provođenja radionice odgojitelj si postavlja ciljeve kao što su:

- kvalitetno druženje roditelja i djece u vrtićkom okruženju u stvaralačkoj aktivnosti,
- omogućiti roditeljima da uče kako ostvariti komunikaciju s djecom,
- preporučiti roditeljima načine kako kvalitetno provesti vrijeme s vlastitim djetetom te
- izraditi radove/objekte/stvari koje će biti funkcionalne, koje će djeca koristiti u učenju ili prilikom igre u vrtićkim prostorijama, ali i u obiteljskom domu (Ljubetić, 2011).

Koordinator, inicijator, moderator i animator kreativnih radionica ima zadatak obratiti pozornost na svako dijete i roditelja koji sudjeluju u radionici. Osim toga, mora pomoći u rješavanju nastalih problema prilikom izvršavanja zadatka te predložiti roditeljima i djeci nova rješenja i ideje. Nadalje, bitno je da je odgojitelj skrbio potrebama djece i roditelja kako bi se svatko od njih osjećao dobrodošao (Ljubetić, 2011).

4.1.4. Kutić za roditelje

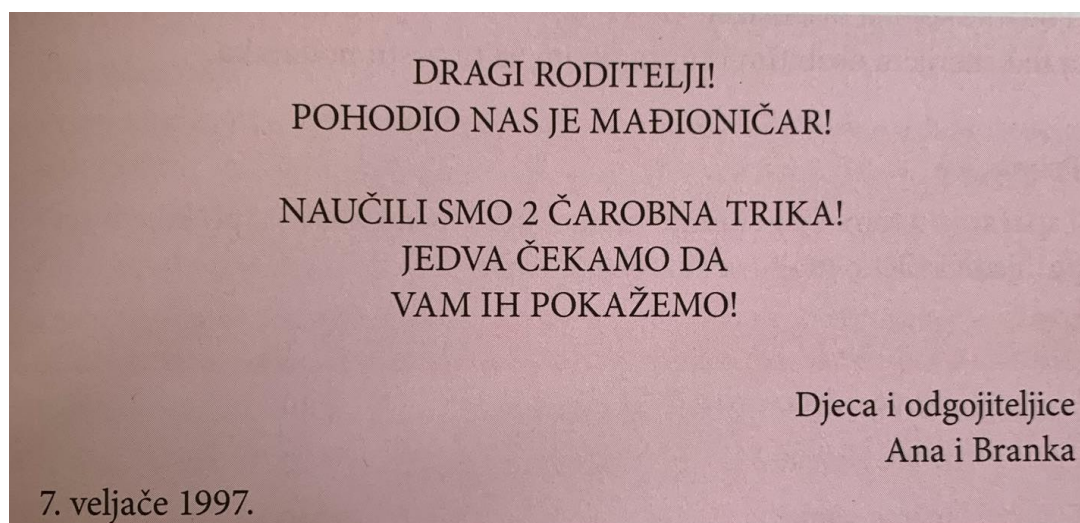
Kutić za roditelje ima dvije funkcije: izvijestiti o dostignućima i osobitostima skupine, a ne za isticanje pojedinog djeteta te za izvješćivanje o životu i radu skupine ili vrtića. Izvješćivanje o dostignućima i osobitostima skupine obuhvaća izvješćivanje o:

- broju djece koja su samostalna prilikom jela, pranja ruku, odlaska na toalet,
- načinu, mjestu i razlozima druženja djece,
- načinu rješavanja konflikata između djece,
- dogovorima, igri i razgovorima unutar vrtićke skupine,
- spretnosti i sigurnosti djece u pojedinim aktivnostima,
- o njihovim stečenim znanjima kao što su pjevanje, ples, verbalne mogućnosti i drugo (Milanović i suradnice, 2014).

Izvješćivanje o životu i radu skupine ili vrtića vrlo je bitno za roditelje. Podrazumijeva osobnu kartu skupine koja daje roditeljima informacije o broju djece u skupini i njihovim osobitostima kao što su boja očiju, spol, broj braće/sestara,... Osim osobne karte skupine, roditeljima je dostupna i osobna karta kuće koja sadrži informacije o broju skupina u vrtiću, tko je u kojoj skupini i koji je njegov zadatak, informaciju o tome tko se brine o čistoći ili zdravlju djece, a tko kuha. Izvješćivanje o životu i radu skupine obuhvaća još niz informacija kao što su: planirane i neplanirane promjene odgojitelja tijekom tekuće godine, plan odgojitelja što će s djecom tijekom godine raditi (aktivnost izrade maske, kućice, igrački,...), lista stvari/predmeta koji su potrebni za aktivnosti i koje bi roditelji trebali nabaviti te povratne informacije kako je sav taj materijal iskorišten, poziv/obavijest roditeljima da sudjeluju kao domaćini ili organizatori određenih aktivnosti, obavijest o izvršenim aktivnostima, informacije o aktivnostima izvan prostora vrtića (zimovanja, ljetovanja, izlet, predstave, izložbe, šetnje,...), o proslavama rođendana ili nekih drugih prigodnih dana ili blagdana, plan jelovnika (tjedni, mjesečni, godišnji), prijedloge za rješavanje mogućih

roditeljskih dilema i ostale stvari koje mogu utjecati na rad vrtića i življenje djece u njemu (Milanović i suradnice, 2014).

Slika 2. prikazuje primjer jednog kutića za roditelje. Kutić za roditelje odnosno obitelj je pano koji se nalazi u zajedničkoj prostoriji i koja je pristupačna roditelju u visini njegovih očiju. Vrlo je bitan izgled same poruke i obavijest mora biti u prvom planu. Poruka koja se prenosi roditeljima mora biti čitka, jasna, razumljiva, pregledna, lako uočljiva. Ponekad je dobro poruku ukrasiti i ukrasima, simbolima koji su u skladu sa sadržajem, ali opet da ne zasjeni njezinu važnost. Poruke u kutiću za roditelje je važno mijenjati i sadržajno i vizualno u određenom vremenskom periodu ili po potrebi (Milanović i suradnice, 2014).

Slika 2. Kutić za roditelje (Milanović i suradnice, 2014., 141.)

Sadržaj koji se želi podijeliti s roditeljima bira se na temelju promatranja dječjeg ponašanja, na temelju zbivanja u skupini odnosno vrtiću te na temelju postojećeg plana za određeno razdoblje. Za izradu sadržaja obavijesti potrebno je prikupljati podatke na osnovu kojih se izrađuju sociogrami, promatrati dječje postupke ili razgovarati s drugim odgajateljima koji se brinu o određenoj vrtićkoj skupini ili se proučavaju zapažanja tijekom određenog razdoblja kako bi se napisalo izvješće. Prikupljeni podatci se razvrstavaju i obrađuju u skladu s određenim pravilima i kriterijima koji su jedinstveni za prikupljenu vrstu podataka (Milanović i suradnice, 2014).

Jedan od zadataka odgojitelja je poticanje komunikacije između roditelja. Razvijanjem te komunikacije omogućava se stvaranje kohezije između roditelja vrtićke skupine što pozitivno

utječe i na odgojno – obrazovni proces. Komuniciranje putem kutića omogućuje roditeljima da ostvare međusobno bolji protok informacija (Višnjić Jevtić i sur., 2018).

4.1.5. Grupe podrške

Jedan od iznimno korisnih oblika roditeljskih okupljanja su i grupne podrške koje su osnovane kako bi se omogućilo rješavanje problema koji su se pojavili unutar vrtićke skupine ili individualno kod određene djece (Nenadić, 2002).

Grupe podrške osnovane su s ciljem da roditelji koji se nalaze u sličnoj situaciji ili imaju slične probleme pomažu jedni drugima tako da izmjenjuju iskustva ili si daju korisne savjete (Nenadić, 2002).

Grupama podrške mogu se priključiti roditelji djece s posebnim potrebama, novi roditelji ili samohrani roditelji (Nenadić, 2002).

4.1.6. Otvoreni tjedan

Otvoreni tjedan je oblik suradnje odgojitelja i roditelja u kojoj odgojno – obrazovne institucije omogućuju roditeljima, braći/sestrama, bakama ili djedovima da dođu u prostorije vrtića i predstave se ostatku vrtićke skupine. Ukoliko su članovi obitelji uspješni u nekim aktivnostima, imaju određena znanja i vještine mogu to prezentirati djeci i pomoći im da steknu nova znanja. Također postoji mogućnost da članovi obitelji dođu i pokažu djeci nešto što nisu dotada radila, čitaju im knjige ili se igraju s njima društvene igre. Kao primjer može se istaknuti dijete čiji otac je po zanimanju policajac. Ovo zanimanje može biti jako korisno odgojiteljima i djeci jer on može djeci objasniti pravila ponašanja u prometu. Ovakvim oblikom suradnje roditelji, ali i djeca stječu nova i proširuju već stečena znanja (Ljubetić, 2012a).

Otvoreni tjedan ili Dan otvorenih vrata je jedan od modaliteta suradnje koji najmanje odgovara i roditeljima (1%) i odgojiteljima (1%) (Mavrančić Miković, 2019).

4.1.7. Informiranje i motiviranje roditelja putem promotivnih materijala – letaka

Letak je sredstvo komunikacije kojim odgojitelji mogu vrlo jednostavno informirati roditelje o određenoj temi te ih poticati da promišljaju, djeluju ili sudjeluju u raspravama. Odgojno – obrazovne institucije letke dijele korisnicima koji su aktualni ili budući korisnici vrtićke usluge. Letke je također moguće i dijeliti zainteresiranim sudionicima odgojno –

obrazovne zajednice, članovima lokalne zajednice i drugo. Letkom se želi informirati pojedinca o određenim temama ili mogućnostima stjecanja dodatnih informacija. Osim navedenoga, cilj letka je i potaknuti roditelja na promišljanje o djetetovom životu i razvoju, o područjima vrtićkog djelovanja, temama koje su bitne za razvoj odgojno – obrazovnih komponenti (Milanović i suradnice, 2014).

Odgojitelji ga uručuju roditelju nakon uvoda u određenu temu ili događaj, nakon obavljenog razgovora (kao podsjetnik na razgovor ili temu roditeljskog sastanka) te kao pomoćni materijal tijekom sastanaka ili radionica na kojima roditelji sudjeluju (letak s anketom ili pitanjima i slično) (Milanović i suradnice, 2014).

Teme koje obuhvaća letak mogu biti raznolike kao što su: programi vrtića, aktualna zbivanja, teme koje govore o području djetetova razvoja, teme o načinu djelovanja i reagiranja na stresne situacije, savjeti kako spriječiti društveno neprihvatljive postupke odraslih (različite vrste zlostavljanja u obitelji, vršnjačkog nasilja ili nasilja na internetu), savjeti kako zaštititi dijete i drugo (Milanović i suradnice, 2014).

Prilikom izrade letka bitna je suradnja osoba koje su kompetentne za to. Suradivati bi trebali dva stručnjaka različitog profila, stručnjak za temu i odgojitelj ili stručnjak za temu i roditelj (Milanović i suradnice, 2014).

4.2. Suvremeni oblici suradnje

Razvoj tehnologije utjecao je na društveni razvoj svih sfera ljudskoga života. Obzirom da je obuhvatio sve sfere, promjene su se dogodile i u komunikaciji između odgojitelja i roditelja. Otvorenost odgojitelja prema promjenama omogućila je bolju suradnju i partnerstvo s roditeljima. Suvremeni oblici suradnje između odgojitelja i roditelja podrazumijevaju digitalne medije koji su razvili mnogobrojne komunikacijske programe kao što su: aplikacije za mobilne uređaje, društvene mreže, internetske stranice dječjih vrtića, e – mail adrese, webinar, forumi i slično (Višnjić Jevtić i sur., 2018).

Bitno je spomenuti da se upotrebom suvremenih oblika suradnje ne umanjuje vrijednost tradicionalnih oblika suradnje. Čak štoviše, suvremeni oblici suradnje odnosno suvremena komunikacija nadogradnja je tradicionalnih oblika komunikacije (Višnjić Jevtić i sur., 2018).

4.2.1. Društvene mreže

Čovjek je društveno biće i u njemu je želja za socijalnom interakcijom i komunikacijom s drugim ljudima. U današnje vrijeme, trend komunikacije se sveo na različite društvene mreže koje korisnicima pružaju uslugu lakšeg uspostavljanja novih kontakata, komunikaciju u bilo kojem i prikladnom trenutku, komunikaciju s prijateljem na drugoj strani svijeta i slično. Jedna od iznimno poznatih društvenih mreža jest Facebook kojeg koriste mnogobrojni korisnici, pa tako i roditelji u suradnji s odgojiteljima (Višnjić Jevtić i sur., 2018).

Administrator vrtića otvara Facebook profil kojim prezentiraju društvu sadržaje i ustanovu. Osim odgojitelja, odnosno ustanove, pokretači Facebook profila mogu biti i roditelji ukoliko su iskazali želju. Ovakav čin daje odgojiteljima poruku da su roditelji zainteresirani za razvoj suradničkog, ali i partnerskog odnosa. Ukoliko je roditelju potrebna pomoć oko administracije i vođenja Facebook profila, odgojitelji su uvijek spremni podržati roditeljsku inicijativu i pomoći mu. Osoba koja se brine o profilima na društvenim mrežama mora biti razvijenih komunikacijskih vještina, mora održavati pozitivnu klimu te mora imati određena znanja iz informacijsko – komunikacijske tehnologije (Višnjić Jevtić i sur., 2018).

4.2.2. Aplikacije za mobilne uređaje

U suvremenom društvu se većina ljudi služi pametnim telefonima i aplikacijama koje oni podržavaju. Roditelji najčešće imaju instalirane sljedeće aplikacije: Viber i WhatsApp. Navedene aplikacije nude mnoštvo opcija, a neke od njih su: razmjena tekstualnih poruka, mogućnost snimanja glasovnih poruka, kreiranje grupa te slanje fotografija i video zapisa. Navedene opcije služe za komunikaciju između odgojitelja i roditelja i roditelja međusobno.

Ovakvim oblikom suradnje roditelju se znatno olakšava dostupnost informacija o napretku njegova djeteta. S obzirom na užurban život i mnogobrojne obveze, pomoću aplikacija roditelj može saznati određene informacije u bilo kojem trenutku, a da pritom ne mora čekati odlazak na individualni razgovor.

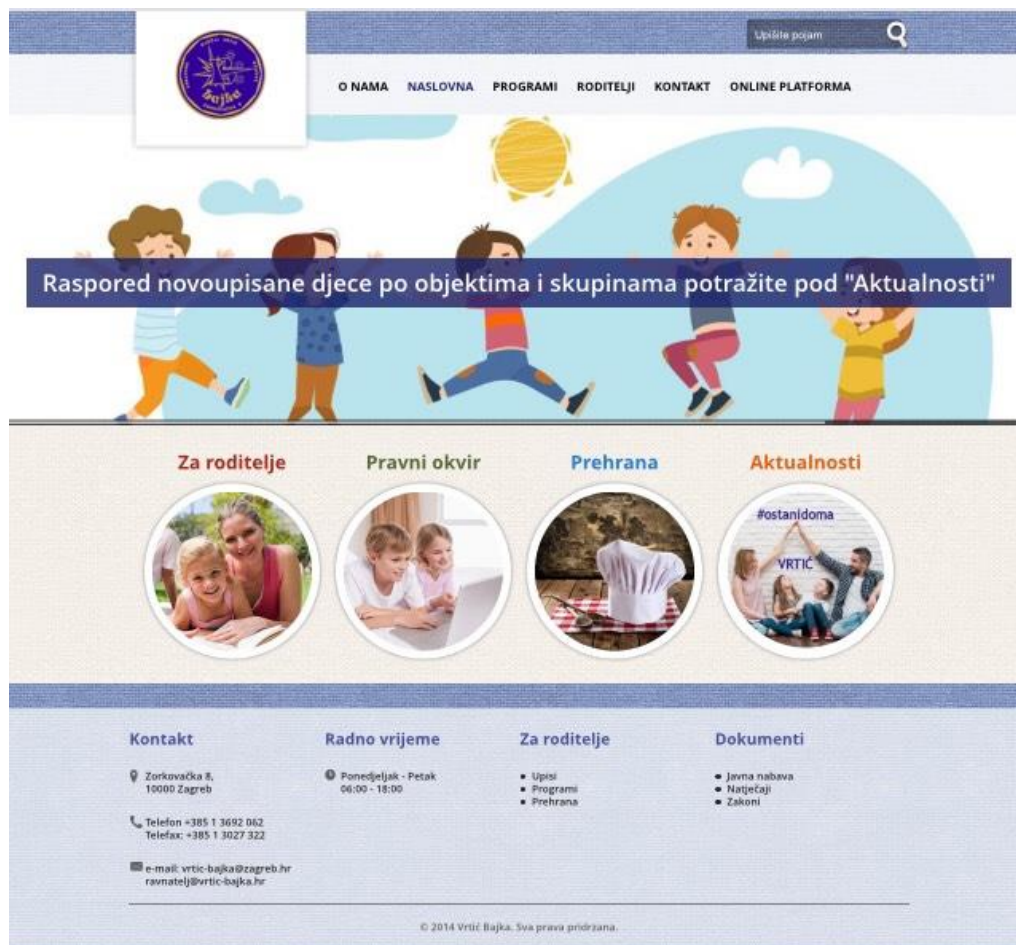
Prema provedenom istraživanju (Mavrančić Miković, 2019), uz roditeljske sastanke i individualne razgovore između roditelja i odgojitelja (kao tradicionalnih oblika suradnje), aplikacije za mobilne uređaje poput WhatsApp-a i Viber-a su jedno od tri oblika suradnje u vrtiću koja roditeljima najviše odgovara. Postotak roditelja koji se odlučio za ovu vrstu

suradnje bio je 18,8%. Za razliku od roditelja, odgojiteljima ovakav način suradnje odgovara u daleko manjem postotku, s tek 10,8%.

4.2.3. Internetske stranice dječjih vrtića

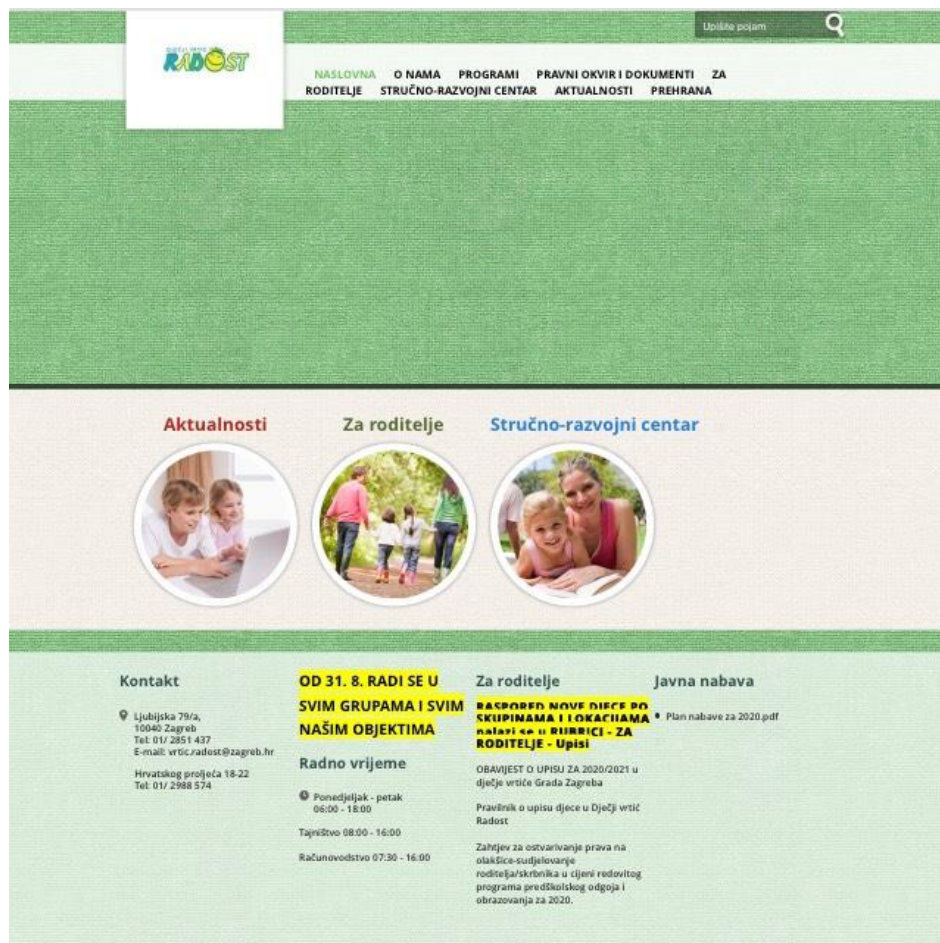
Internetske stranice dječjih vrtića posjećuju mnogi korisnici kao što su: roditelji, odgojitelji, stručni suradnici u vrtiću i dr. Informacije koje objavljuje dječji vrtići moraju biti u skladu sa zakonskim propisima. Jedna internetska stranica dječjeg vrtića uglavnom je organizirana na informacijama kao što su: lokacija, mapa, programi, galerije fotografija, raznim poveznicama na druge korisne stranice, dokumentima, trenutnim natjecajima,... Uloga internetske stranice u komunikaciji je jednosmjerna, osim ako roditelji imaju priliku sudjelovati u npr. forumima tada je komunikacija dvosmjerna (Višnjić Jevtić i sur., 2018).

Kao primjer internetske stranice dječjeg vrtića ističe se internetska stranica dječjeg vrtića Bajka u Zagrebu (Slika 3.). Posjetiteljima internetske stranice dostupne su kategorije programa koji se nude roditeljima prilikom upisa u dječji vrtić te potrebnu dokumentaciju. U rubrici „Roditelji“ posjetitelji mogu posjetiti psihološki, logopedski, rehabilitatorski, zdravstveni i pedagoški kutak. Također su u ovoj rubrici prisutni i svi detalji potrebni za upis i ispis djece iz vrtića. Za više informacija možete posjetiti internetsku stranicu dječjeg vrtića na mrežnoj stranici <http://www.vrtic-bajka.zagreb.hr/default.aspx?id=158>. Kao nedostatak ove mrežne stranice može se istaknuti oskudna dostupnost materijala i dječjih uradaka, održavanih aktivnosti i sl. u prostorijama vrtića tijekom godine. Činjenica je da administrator vrtića ne izvještava dovoljno detaljno posjetitelje stranice o planiranim i odrađenim aktivnostima (Dječji vrtić bajka, bez dat.).

Slika 3. Internetska stranica dječjeg vrtića "Bajka" (<http://www.vrtic-bajka.zagreb.hr/default.aspx?id=158>)

Kao primjer detaljne internetske stranice dječjeg vrtića ističe se internetska stranica Dječjeg vrtića Radost u Zagrebu (Slika 4.). Administrator stranice pruža posjetiteljima obilje informacija o programima, pravnim okvirima, stručnom – razvojnom centru, prehrani i aktualnostima u vrtiću. Također obavještava posjetitelje o aktualnim vijestima u Republici Hrvatskoj, ali i svijetu vezano uz pandemiju Covida19. Može se primijeti da internetska stranica ide u korak s domaćim, ali i svjetskim aktualnostima. Za više informacija možete posjetiti internetsku stranicu dječjeg vrtića na mrežnoj stranici <http://www.vrtic-radost.zagreb.hr/default.aspx?id=10> (Dječji vrtić Radost, bez dat.)

Slika 4. Naslovna stranica Dječji vrtić Radost, (<http://www.vrtic-radost.zagreb.hr/default.aspx?id=10>)

4.2.4. Video i foto materijali

Komunikacija između roditelja i odgojitelja može se odvijati i u smjeru video i foto materijala, kao suvremenog oblika suradnje. Roditelji na individualnim razgovorima ili roditeljskim sastancima pomoću fotografija i video zapisa imaju priliku vidjeti ponašanje, vještine i znanja svojeg djeteta koji su nastali u odgojno – obrazovnom procesu u prostorijama vrtića. Djeca su promatrana i fotografirana ili snimljena u slobodnoj igri ili u planiranim aktivnostima. Promatranjem i pregledavanjem video i foto materijala, odgajateljica i roditelji mogu uočiti koji su materijali osobito dragi djeci u aktivnostima, tko voli raditi samostalno, tko voli raditi u većoj ili manjoj skupini,... Moguće je uočiti tko se radije igra, tko izražava verbalnom, a tko neverbalnom komunikacijom. Materijalni dokazi (fotografije i video zapisi) osuvremenjuju tradicionalni oblik rada s roditeljima – individualni razgovor. Dijete obično posreduje svoju virtualnu mapu koja sadrži fotografije i video zapise

svakodnevnih aktivnosti. Dobivenim informacijama roditelj jača odnos s djetetom i gradi povjerenje, ali i postaje aktivni suradnik odnosno partner u dječjem vrtiću. Osim prednosti koje se nude roditeljima ovom vrstom komunikacije, razvija se i djetetov govor. Prikupljenim video zapisima i fotografijama dijete može ukućanima objasniti pojedine situacije i aktivnosti u kojima je sudjelovao u vrtiću. Javljaju se pozitivne emocije poput zbližavanja i ponosa (Vlahov, Velan, 2016).

Ovakav oblik praćenja djetetovog ponašanja iznimno je koristan prilikom perioda prilagođavanja djeteta na dječji vrtić. Roditelji u tom trenutku mogu dobiti kompletnu sliku djetetove prilagodbe i kompletniju sliku kroz sva njegova razvojna područja (Vlahov, Velan, 2016).

4.2.5. Pozitivne i negativne strane suvremenih oblika suradnje

Korištenje digitalnih medija u suvremenoj komunikaciji omogućava uštedu vremena svim sudionicima komunikacijskog procesa. Nadalje, mediji omogućuju trenutnu i bržu razmjenu potrebnih informacija između roditelja i odgojitelja. Ukoliko su roditelji zaboravili određenu informaciju uvijek postoji pisani oblik koji im je odgojitelj prosljedio poštom. Osim što je ovakav oblik komunikacije iznimno brz i povoljan, prednost je što se može odvijati u bilo koje doba dana (Višnjić Jevtić i sur., 2018).

Tradicionalni oblik suradnje – roditeljski sastanak može se izvrsno osuvremeniti upotrebom digitalnih medija. Mediji čine roditeljski sastanak roditeljima zanimljivijim. Osim roditeljskog sastanka i na individualnim razgovorima korištenje medija može biti iznimno korisno. Tijekom razgovora, uz pomoć fotografija, odgojitelj može slikovito roditelju prikazati proces adaptacije koji je dijete prolazilo (Višnjić Jevtić i sur., 2018).

Video i foto dokumentacija pruža roditeljima jasan i cjelovit prikazan odgojno – obrazovnog procesa, ali na žalost iziskuje puno vremena. Također zahtjeva opremu koja nije dostupna odgojiteljima i koja zahtijeva materijalne izdatke (Mavrančić Miković, 2019).

S druge strane, ostali oblici suvremene suradnje su daleko više prilagođeni potrebama društva no to ne znači da posjeduju određene nedostatke. Društvene mreže odlikuje pristupačnost svim subjektima odgojno – obrazovnog procesa, ali nažalost svi subjekti neregulirano koriste dostupne podatke. Vrtićke mrežne stranice su dostupne u svakom trenutku roditeljima, ali zbog obima posla administratori je ne ažuriraju redovno. Kao još

jedan veliki nedostatak internetskih stranica ističe se nemogućnost objavljivanja svih podataka (Mavrančić Miković, 2019).

Aplikacije za mobilne uređaje, kao što su Viber i WhatsApp omogućuje odgojiteljima i roditeljima dostupnost u svakom trenutku na bilo kojem mjestu. Jednostavne su za korištenje i omogućuju brzi protok informacija i odličnu suradnju. Iako je iznimno pozitivno što roditelj u bilo kojem trenutku može održavati komunikaciju s odgojiteljem što je pak s druge strane i negativno obzirom da odgojitelj i roditelj nemaju svoje slobodno, privatno vrijeme. Također, kao jedan od nedostataka osnovanih roditeljskih grupa u navedenim aplikacijama ističe se i izmjena telefonskih brojeva koji roditeljima ponekad stvaraju poteškoće (Mavrančić Miković, 2019).

5. Važnost dobre komunikacije i suradnje roditelja i odgojitelja

5.1. Stavovi odgojitelja koji obeshrabruju suradnju i potporu

Prema izjavama roditelja, najčešći problem nastaje prilikom komunikacije odgojitelja i roditelja. Kao jedan od uzroka loših komunikacijskih odnosa ističe se negativan stav prema roditeljima. Negativne stavove odgajatelji stječu tijekom radnog vijeka i posljedica su vjerovanja o sebi i roditeljima u određenim situacijama i očekivanjima koje odgojitelji imaju kada je riječ o suradnji s roditeljima. S vremenom postaju trajni i stabilni. Stjecanje negativnih stavova utječe na emocije prema roditeljima te na cjelokupan dojam o roditeljima tj. na razmišljanje o njima, njihovo vrednovanje i vrednovanje njihovih postupaka te na reakciju odgojitelja na odnos s roditeljima (Milanović i suradnice, 2014).

Negativni stavovi mogu utjecati na stvaranje sukoba ili pak s druge strane izbjegavanje konflikata. Odgojitelji koji imaju negativan stav prema roditeljima i negativno očekivanje od roditelja ili će se sukobljavati s roditeljima ili će u problemskim situacijama izbjegavati suradnju s roditeljima. Takvo ponašanje je neprihvatljivo tijekom suradnje vrtića i roditelja odnosno odgojitelja i roditelja (Milanović i suradnice, 2014).

5.1.1. Vrste negativnih stavova

Tijekom 1996. godine, odgojiteljice Dječjeg vrtića Jarun podijelile su negativne stavove u nekoliko skupina:

- a. stav odgojitelja prema sebi i svojem profesionalnom položaju i ulozi,
- b. odgojiteljevo mišljenje o tome kako ga roditelj vidi i što od njega očekuje roditelj,
- c. opći stav koji odgojitelji zauzimaju prema roditeljima i
- d. odgojiteljev stav prema sebi i roditeljima ukoliko se nalaze u problemskoj situaciji (Milanović i suradnice, 2014).

Prvoj skupini negativnih stavova pripada odgojiteljev strah prema sebi i prema svojem profesionalnom položaju i ulozi u društvu. Ova skupina negativnih stavova je pod utjecajem složene i zahtjevne uloge odgojitelja i mnogobrojnih zadaća, odgovornosti i obveza s kojima se odgojitelji susreću u svakodnevnoj komunikaciji s roditeljima i brizi o djeci. Problem s kojim se susreću odgojitelji jesu zahtjevi koji proizlaze iz mnogobrojnih institucija, vrtića i

stručnih timova. Osim zahtjeva, probleme stvaraju i mnogobrojni zakoni i dokumenti koji određuju ulogu odgojitelja i roditelja u odgojno – obrazovnom sustavu (Milanović i suradnice, 2014). Te uloge nisu jasno definirane stoga mnogi od njih ni ne znaju na koga se te odluke odnose. Kao primjer ističe se Obiteljski zakon i 132. članak. Prema članku 132. st. 1. svatko je dužan obavijestiti socijalnu skrb ukoliko ima informaciju o povredi dječjih osobnih i imovinskih prava. Prema navedenom zakonu, povreda osobnih prava obuhvaća bilo kakvo tjelesno ili mentalno nasilje, spolnu zlorporabu, zanemarivanje djeteta ili nehajno postupanje, zlostavljanje ili pak izrabljivanje djeteta odnosno djece. Dakle, svatko ima obvezu prijaviti društveno neprihvatljivo ponašanje i odgovornost se ne može prenositi s jednog na drugog pojedinca, odnosno ne može se primjenjivati difuzija odgovornosti (Obiteljski zakon NN 103/15 (NN 98/19)).

Nadalje, drugoj skupini stavova pripadaju mišljenja odgojitelja kako ih vide roditelji i što roditelji očekuju od odgojitelja. Vrlo često je uvriježeno mišljenje da su odgajatelji krivi za probleme na koje roditelji nailaze tijekom vrtičke dobi. Za razvijanje ovog negativnog stava djelomično je odgovorna država i lokalna zajednica koja ne osigurava dovoljno mjesta u dječjim vrtićima, ravnatelj koji nije omogućio zaposlenicima potrebnu opremu za rad, društvo koje svakodnevno pruža pojedincu veliku količinu stresa, nezaposlenost i mnogi drugi čimbenici. Kako bi odgajatelji izbjegli probleme u komunikaciji s roditeljima, često izbjegavaju s njima direktnu komunikaciju, ne postavljaju pitanja niti provjeravaju činjenice, ne razgovaraju s roditeljima o mogućim dvojabama i slično (Milanović i suradnice, 2014).

Treća skupina negativnih stavova obuhvaća opći stav odgojitelja prema roditeljima. Ova vrsta stava nije utemeljena bez subjektivnosti, ali i stvarnog iskustva. Tijekom školovanja odgojitelji imaju vrlo idiličnu ideju o odgojiteljskom poslu i odnosima s roditeljima. Međutim, tijekom svog radnog vijeka odgojitelj nailazi na mnoštvo poteškoća i problemskih situacija te nemogućnost rješavanja problema. Sve te prepreke kod odgojitelja potiču razvijanje negativnog stava i neugodnih doživljaja. Rješavanje nastalih problema najčešće započinje tamo gdje su ga roditelji uočili, a to je u vrtiću. Obzirom na roditeljsku subjektivnost i upornost da riješe novonastalu situacije, mnogi roditelji izbjegavaju tražiti pomoć od vrtića i odmah se obraćaju nadležnim institucijama (ministarstvu, agenciji za odgoj i obrazovanje, prosvjetnoj inspekciji, rijetko policiji i centru za socijalnu skrb) kako bi se problem riješio (Milanović i suradnice, 2014).

Posljednjoj skupini stavova pripadaju stavovi odgojitelja prema sebi i roditeljima, a nerijetko i prema djeci u problemskim situacijama. U društvu je vrlo uvriježeno mišljenje o dječjim pravima – previše prava, premalo obveza i dužnosti. Često se za njih traže mnogo ozbiljnije kazne nego za odrasle. Također se razvio i stav da su djeca nasilnici i zlostavljači. Mnoštvo ovih stavova proizlazi iz činjenice da je odgoj djece vrlo zahtjevan i nerijetko obilježen neuspjehom, bilo zbog profesionalne nekompetentnosti ili stvarne needuciranosti odgojitelja za institucionalni ili roditelja za obiteljski odgoj (Milanović i suradnice, 2014).

5.1.2. Mogući putovi za provjeru i promjenu stavova

Tijekom 1996. godine ispitani su stavovi odgojitelja u Dječjem vrtiću Jarun u Zagrebu, a 2013. godine prikupljeni su stavovi koji su temelj prijave i saznanja Ureda pravobraniteljice za djecu. Stavovi su se promijenili tijekom godina i od odgojitelja se danas traže mnogo zahtjevniji zadaci kako bi se promijenili postojeći stavovi (Milanović i suradnice, 2014).

Kada se govori o stavovima prema sebi i osobnom profesionalnom položaju odgojitelja, mnogi odgojitelji su 1996. godine naveli da moraju svakodnevno uzimati u obzir raspoloženje roditelja kako bi se ophodili prema njima, da nemaju dovoljno razumijevanje jer nisu iskusili roditeljsku ulogu, da ih je strah, da je njihova važnost vrlo mala ili nebitna. Tijekom 2013. godine mnoge odgojitelje brinu dosta ozbiljnije situacije kao npr. ponašanje u skladu sa zakonom i prijave nasilja, svjedočenje na sudu, pravo miješanja u obiteljske situacije, ispitivanje i istraživanje i mnogi drugi. Ovim činom odgojitelj dovodi u pitanje svoju sigurnost i mogućnost ljutnje ili napada od strane roditelja. Nadalje, mnoge odgojitelje brine kako prijaviti neprihvatljive situacije, a nisu sigurni jesu li se one zaista dogodile. Nesigurnost je uzrokovana nedostatkom dokaza. Tijekom 1996. godine, odgojiteljima se savjetovalo da mijenjaju sliku o sebi i u društvu stvaraju pozitivna mišljenja, da ne poopćuju dojmove i konkretiziraju određenu situaciju kako bi se problem što prije i efikasnije riješio. Kako bi se stavovi danas promijenili, odgojitelji moraju tražiti od nadležnih institucija da ih se uputi što je njihova zakonska obveza, a što ne (Milanović i suradnice, 2014).

Odgojiteljev stav o tome kako ga vide roditelji se značajno promijenio od 1996. do 2013. godine. Od činjenice da roditelji nisu cijenili niti poštovali stručnost odgojitelja, da ne razumiju postupke odgojitelja u vrtiću, da nemaju povjerenja u njih, da očekuju da se njihovom djetetu pruži sve što oni ne mogu do činjenice da je odgojitelj pod stalnom

procjenom roditelja, da roditelji ne priznaju odgojiteljska prava, da ono što nije u njihovoj moći, roditelji krivnju prebacuju njima i slično. Postojali su i postoje načini kako bi se eventualno promijenili postojeći stavovi i izgradilo zdravije i zrelo partnerstvo između odgojitelja i roditelja. Ti načini zahtijevaju od odgojitelja da konkretiziraju roditeljima probleme i moguća rješenja, da se društvu predstave kao profesionalne osobe koje imaju mogućnosti i sposobnosti naučiti o razvojnim obilježjima njihove djece te o razlikama između njih. Također je bitno poučiti roditelje da je njihovo dijete individua za sebe i da zahtijeva individualni pristup (Milanović i suradnice, 2014).

Odgojiteljev stav prema roditeljima obuhvaćao je stavove da su roditelji nezainteresirani za život u vrtiću, za djetetove reakcije i ponašanje, za rad odgojitelja ili grupna događanja. Njihova nekomunikacija, nervoza i bezvoljnost da ne žele znati više od činjenice je li dijete jelo i spavalo za vrijeme boravka u vrtiću. Odgojitelji su smatrali da su roditelji nezainteresirani, neiskreni, ne dalju temeljite i iscrpne informacije, da se ne pridržavaju dogovora te da misle da su uvijek u pravu. Ti stavovi se nisu značajno promijenili do 2013. godine. Roditelji su i dalje nezainteresirani i u njihovom fokusu nije dijete nego mnoštvo drugih, privatnih problema. Odgojitelji smatraju da oni i roditelji nisu na istoj strani i ne žele iste stvari za dijete. Također im ne vjeruju i smatraju da ih druge stvari interesiraju više od dobrobiti njihove djece. Kako bi se stavovi konkretizirali odgojitelji su morali biti svjesni činjenice da oni imaju znanje, vještine i osobnost koja je dovoljna za suradnju s roditeljima i pravilan i dobar odgoj djeteta. Bitno je bilo da odgojitelji shvate da kompetentan odgojitelj ne mora nužno imati stav o određenom roditelju. Dovoljna je bila pozitivna slika o sebi i povjerenje u postupke roditelja. Tijekom 2013. godine savjet odgojiteljima je bio da roditeljima govore o zbivanjima o vrtiću i djetetovom ponašanju, da pitaju roditelje za konkretno ponašanje djeteta izvan prostorija vrtića, da razmjenjuju s roditeljima činjenice i misli (Milanović i suradnice, 2014).

Posljednji negativan stav, odnosno odgojiteljev stav prema sebi i roditeljima, a nerijetko i prema djeci u problemskoj situaciji iznio je vrlo zabrinjavajuće stavove u 1996. godini. Dakle, odgojitelji su isticali stav da ne žele ni pokušati riješiti problem jer bi to dovelo do sukoba s roditeljima. Također su bili zagovornici stava da je bolje napraviti ono što roditelji žele kako bi vladao mir i sklad između navedenih strana. To se npr. odnosilo na roditeljsku želju da dijete za toploga vremena oblači vestu. Također su smatrali da su oni odgovorni

ukazati na problem, a odgovornost roditelja je bilo rješavanje problema. U takvim situacijama, roditelji nisu bili sposobni spoznati cjelokupnu situaciju nego samo detalje koje su oni smatrali bitnima. Problem nisu shvaćali ozbiljno, ignorirali su ga i omalovažavali. Tijekom 2013. godine kao nekih od najvećih problema i stavova bila je krivnja odgojitelja zbog problema koje je prouzročio netko drugi, nedostatak podrške te utjecaj medija i društva na dijete. S obzirom na navedene probleme, odgojiteljima se savjetovalo da procjenjuju situaciju u ustanovi je li ona zaista problem koji je potrebno podijeliti s roditeljima. Nakon podjele problema bilo je bitno utvrditi tko je prouzročio problem, te sa svojim znanjima i vještinama i u suradnji s roditeljima bitno je pomoći djetetu da sam riješi problem odnosno da zadovolji svoju potrebu. Vrlo je bitno da je odgojitelj partner onoj osobi koja ima problem, ali isto tako da ima volje i želje tražiti pomoć ukoliko je problem njegov. Obzirom da su djeca odraz slabosti društva, roditelja ili vrtića, bitno je poticati dijete koje je prekršilo pravilo i ukazati mu na prave vrijednosti. Kao npr., ukoliko je nešto razbilo da se to može popraviti (napraviti novo ili ukrasiti staro) ili da se grubost prema drugom djetetu može ispraviti nježnošću ili ljubaznošću prema povrijeđenoj osobi (Milanović i suradnice, 2014).

6. Primjeri partnerstva vrtića i roditelja

Budući da je vrtić ustanova koju obilježava jedinstvena i posebna socijalna sredina u kojoj djeca, zajedno s odgojiteljima i roditeljima stječu različita socijalna iskustva, bitno je da između roditelja i vrtića vlada partnerstvo. Kao što je već navedeno, nizom različitih oblika suradnje, kao što su roditeljski sastanci, individualni razgovori, kutići za roditelje, organizacije raznih svečanosti i slično, suradnja s roditeljima se sve više usmjerava na razne aktivnosti kao što su npr. radionice kojima se želi postići što bolje razumijevanje djetetovih potreba, osobnosti, interesa, sposobnosti i razvijanje dječjih prirodnih potencijala (Jurković i sur., 2006).

Autorice Jurković i sur. (2006) priredile su roditeljima organizirane radionice u kojima su upoznale roditelje s razvojnim fazama djeteta, što učiniti u određenim situacijama. Aktivnosti koje su autorice provele su sadržaji i teme s kojima bi roditelji trebali biti upoznati u određenoj dobi djeteta.

Radionice su bile organizirane u odnosu na dječji uzrast. Sadržaji su obuhvaćali cjelovitost djetetova razvoja kroz integriran pristup nekoliko znanosti i disciplina što je bilo u skladu s Programskim usmjerenjem odgoja i obrazovanja predškolske djece (Jurković i sur., 2006).

Teme koje su bile važne za roditelje dvogodišnjaka provedene su s ciljem stvaranja optimalnih uvjeta za rast i razvoj djeteta, razmjenu iskustava s odgojiteljima odnosno drugim roditeljima iz vrtićke skupine. S područja medicine, roditeljima je organizirana radionica *Moje dijete i jelo* u kojoj se roditeljima istaknula važnost pravilne i zdrave prehrane djeteta. S psihološkog aspekta, roditelji su upoznati s psihofizičkim osobina djeteta u dobi od 2 do 3 godine. Naposljetku, sa sociološkog aspekta dvogodišnjaka, odgojitelji su roditeljima ukazali na važnost upotrebe slikovnica kako u vrtiću tako i u njihovom domu. Na radionici su roditelji raznim likovnim tehnikama (tempera, kolaž papir, masne paste) izradili slikovnice na temu jabuka koje su ostale u vrtiću i koje će skupina koristiti u daljnjem radu (Jurić i sur., 2006).

Osim za dvogodišnjake, provedene su i radionice za roditelje trogodišnjaka (razdoblje od 3 – 4 godine života) u kojima su obrađene određene teme s prethodno navedenih aspekata. S područja medicine, roditelji su upoznati s temom osamostaljivanja, odnosno brige o sebi. Cilj

ove radionice bio je upoznati roditelje s činjenicom koliko je važno stvarati uvjete za samostalnost djeteta te koja je uloga roditelja u tom procesu. S psihološkog aspekta roditelji su upoznati s psihofizičkim osobinama djeteta u dobi od 3 do 4 godine života. Razmjena iskustava između roditelja usmjerena vodstvom odgojitelja omogućila je roditeljima da uvide koliko razumiju i koliko prihvaćaju vlastito dijete, njegove sposobnosti, ali i osobine (Jurić i sur., 2006).

Nadalje, u radionicama sa sociološkog aspekta trogodišnjaka obrađena je tema prvih druženja kako bi se osvijestila potreba sudjelovanja roditelja u svladavanju raznih vještina socijalnog učenja i razvoja društvenosti od najranije dobi djeteta (Jurić i sur., 2006).

Sljedeća dobna skupina djece u vrtiću su četverogodišnjaci i za njihove roditelje su autorice (Jurić i sur., 2006) također osmislile teme koje su željele s njima proći. Ovoj skupini pripadaju roditelji djece u dobi od 4 do 5 godina. Teme su također obrađene s nekoliko aspekata, a prvi je medicinski. S područja medicine, odgojiteljice su održale predavanje o psihofizičkim osobinama djeteta u dobi od 4 do 5 godine djetetova života. U ovoj dobi, autorice su željele omogućiti roditeljima razmjenu iskustava s drugim roditeljima i odgojiteljicama kako bi roditelji spoznali i osvijestili ponašanja kojima se potiče, ne potiče, podržava ili ne podržava razvoj djeteta. Tema je obrađena u nekoliko skupina koje su obuhvatile važna pitanja poput: Kako dijete rješava problem i koja je uloga roditelja? Kako se roditelji nose s dječjom ljubomorom i ljutnjom? Kako roditelji potiču kreativnost kod djeteta? (Jurić i sur., 2006)

Psihološki aspekt četverogodišnjaka obuhvatio je temu važnosti učenja stranih jezika u ovoj dobi, te činjenice o opravdanosti učenja jezika u ranom obrazovanju. U prilog ovome govori činjenica da je optimalno vrijeme za početak učenja stranoga jezika od 3. do 7. godine djetetova života. Također je zanimljiva činjenica da će poznavanje barem jednog stranog jezika tijekom kasnijeg života djetetu dati veliku prednost. U ovom razdoblju djetetovog života, sa sociološkog aspekta, bitno je da roditelj promišlja i sadržajno osmišljava proslave djetetovog rođendana. Taj čin iznimno je bitan za zdrav djetetov psihofizički razvoj. U tim trenucima dijete se osjeća voljeno i važno (Jurić i sur., 2006).

Posljednjoj skupini pripadaju roditelji petogodišnjaka (od 5 do 6 godina). U ovoj dobi obrađene su teme s područja medicine u kojima se roditelje upoznao s mogućnostima,

sposobnostima i osobinama djeteta u dobi od 5 do 6 godina. Iznimno bitna tema koja je obrađena s psihološkog aspekta jest tema televizije. Često se roditelji pitaju je li televizija smetnja ili pomoć u odgoju. Razmjenom iskustava, roditelji i odgojitelji su ukazali na potrebu ovladavanja medijima, konkretno televizijom i njenim korištenjem u svrhu zabave, ali i informiranja i edukacije djece. Teorijskim predavanjima odgojiteljica roditelji su dobili mnoštvo korisnih informacija o provedenim istraživanjima, ponudi TV programa, utjecaju televizije i TV programa na djecu te usvajanju TV kulture. (Jurić i sur., 2006).

Iznimno bitno pitanje za roditelje petogodišnjaka jest i odgoj za ravnopravnost spolova koji je obuhvatio sociološki aspekt radionice. Odgojiteljice su željele osvijestiti roditelje o stereotipima i predrasudama prema osobinama i sposobnostima spolova. Tijekom aktivnosti, roditelji su postali svjesni da je do 3. godine djetetovog života najvažniji obiteljski utjecaj formiranja stavova prema suprotnom spolu. Podjele poslova u obiteljskom domu, odabir igračaka, oblačenje članova obitelji, uspostavljena pravila ponašanja, obveze roditelja na poslu te specifični postupci odgajanja djeteta od najranije dobi utječu na poimanje spolnih uloga (Jurković i sur., 2006).

S pedagoškog aspekta, za sve dobne skupine, odgojiteljice su roditeljima željeli osvijestiti značaj igre za rast i razvoj njihove djece te definirati ulogu roditelja i odgojitelja u podržavanju i omogućavanju djetetove igre (Jurić i sur., 2006).

Kao jedan od primjera partnerstva ističe se Dječji vrtić Jabuka u Zagrebu. Odgojitelji zajedno s roditeljima planiraju mjesečne/tjedne aktivnosti. Roditelji imaju izbora u tablici s aktivnostima prijaviti se shodno svojim interesima, ali i mogućnostima. Također se pojavljuje i mogućnost slabe ili nedovoljne uključenosti u ponuđene aktivnosti. Razlog tomu je nedovoljno planiranje aktivnosti od strane odgojitelja i nedostatak međusobnog razumijevanja. Kako bi se to spriječilo potrebno je prepoznati prepreku i pronaći alternativu kako je ukloniti (Dječji vrtić Jabuka, bez dat.).

Odgajateljice su prepoznale vrijednost razvojnih lista koje su namijenjene praćenju djeteta. Tijekom pedagoške godine odrade dvije procjene i na individualnim razgovorima roditeljima iznesu zapažanja u uspjehe odnosno neuspjehe njihove djece. Također tijekom individualnog razgovora s roditeljima odgojitelji mogu dogovoriti suradničko praćenje specifičnog aspekta razvoja djeteta. Potrebno je osmisliti strategiju zajedničkog rada na

unaprijed određenim aktivnostima odnosno zadacima. Roditelj tijekom određenoga razdoblja promatra dijete i njegova postignuća te se konzultira s odgojiteljem i uspoređuje napredak djeteta (Jeić i sur., 2013).

Sljedeći primjer partnerstva je ponuda radionica koje su namijenjene roditeljima djece do 3. godine života. Radionica je nosila naziv „Rastimo zajedno“. Radionicu je vodio educirani tim vrtića. Unatoč činjenici da su radionice besplatne od početka provođenja, smatra se da bi tek nakon oglašavanja putem medija odaziv roditelja za uključivanje u iste bio veći (Dječji vrtić Jabuka, bez dat.).

Ponekad tradicionalni i klasični oblici suradnje mogu biti zamijenjeni fleksibilnijim i otvorenijim oblicima suradnje kao što je prikazano na slici 5. Majke rado sudjeluju na kreativnoj radionici s drugim roditeljima.

Slika 5. Majke djece sudjeluju u radionici (Jeić i sur., 2013., 5.)

Obzirom da je dječja mašta iznimno bogata, odgojitelji s roditeljima mogu održati niz kreativnih radionica koje se najčešće organiziraju prigodom obilježavanja blagdana kao što su na primjer Božić (izrada ukrasa za bor, izrada blagdanskih čestitki,...), maskenbal (izrada pojedinačnih i skupnih maski za sudjelovanje u organiziranoj gradskoj povorci maškara), Uskrs (izrada pisanica, uskršnjih ukrasa, čestitki,...) i mnogi drugi

(Glušćić, Pustaj, 2008). Slike 6., 7. i 8. prikazuju roditeljsku uključenost u življenje djece u vrtiću sudjelovanjem na raznim kreativnim radionicama.

Slika 6. Majke sudjeluju u izradi božićnih ukrasa (Dječji vrtić Smiješak, prosinac 2018., <http://www.vrtic-smijesak.com/wp-content/uploads/2018/12/IMG-20181208-WA0003.jpg>)

Slika 7. Izrada pisanica za Uskrs (Dječji vrtić Lepoglava, bez dat., <https://www.djecji-vrtic-lepoglava.hr/vijesti/137-uskrсна-radionica-u-vrticu>)

Slika 8. Izrada skupnih maski za maskenbal (Dječji vrtić Slano, 24. veljače 2020, <https://vrtic.dubrovaackoprimorje.hr/vijesti/28/maskare/>)

Navedene aktivnosti bitno je uskladiti s dnevnim ritmom skupine u vrtiću, ali i slobodnim vremenom roditelja (Gluščić, Pustaj, 2008).

Sljedeći primjer dobre suradnje i dobrog partnerstva prikazuje oca (slika 9.) koji rado sudjeluje u radu grupe i uči ih novima znanjima i vještinama. Ovo je dobar primjer partnerstva u kojem je otac imao prilike pokazati svoje vještine i umijeće sviranja, dijete je ponosno na oca i činjenicu da on uči njegove prijatelje, a odgojiteljice bi trebale biti zadovoljne jer su postigle dobar i kvalitetan partnerski odnos s njime (Jeić i sur., 2013.).

Slika 9. Otac uči djecu nove vještine (Jeić i sur., 2013., 5.)

Kao jedan od mnogobrojnih kvalitetnih primjera suradnje roditelja i odgojitelja odnosno uključivanja roditelja u življenje djece u vrtiću ističe se sudjelovanje roditelja i božićnoj predstavi „U božićnoj noći“. Osim što su sudjelovali u prilagodbi teksta, izradi scenografije i kostima, roditelji su i glumili. Roditeljska gluma bilo je nešto novo i neviđeno, zanimljivo djeci i posebno je pridonijelo blagdanskom ozračju. Svi posjetitelji, kao i djeca, s oduševljenjem su pratili predstavu. Ovakav način uključivanja roditelja u vrtićke aktivnosti pozitivno utječe na djetetov emocionalni razvoj (Poljak, 2014).

Uključivanje roditelja u življenje djece u vrtiću može se odvijati i izvan prostora vrtića. Kao jedan od primjera ističe se želja roditelja da se djeca unutar vrtićke skupine upoznaju sa zanimanjima roditelja i da ih posjete na radnom mjestu. Inicijativa kreće od odgojitelja ukoliko je posjet radnom mjestu roditelja u skladu s planom skupine (Glušćić, Pustaj, 2008).

Naravno, svaki organizirani izlazak skupine izvan kruga ustanove potrebno je detaljno isplanirati i dogovoriti s roditeljima, odnosno dobiti i odobrenje poslodavca. Potrebno je organizirati trajanje i prijevoz te niz aktivnosti kako bi ovakvo druženje bilo što uspješnije (Glušćić, Pustaj, 2008).

Autorica Poljak (2014) ističe kako je želja za sudjelovanjem u vrtićkim aktivnostima predstavljajući svoja zanimanja inicirana roditeljskim željama. Ponekad su roditelji upoznali djecu sa svojim zanimanjima unutar prostora vrtića, a ponekad su izrazili želju da ih skupina posjeti na radnom mjestu kako bi upoznali njihove radne obveze.

Kako izgleda jedan posjet radnom mjestu i upoznavanju određenog zanimanja prikazano je na slici 10.

Slika 10. Posjet vrtičke skupine roditeljskim radnim mjestima (Poljak, 2014., 14.)

7. Zaključak

Odgaj djeteta je dugotrajan, složen i neizvjestan proces koji od roditelja zahtjeva visoku razinu promišljanja, osjećaja, osluškivanja djetetovih potreba, razumijevanja i neprestanog upoznavanja vlastitoga djeteta. Uloga i značaj roditeljske uloge mijenja se ovisno o društvenim promjenama i trendovima. Svaka promjena utječe i na razvoj roditeljstva, roditeljske odgovornosti i partnerstva s odgojno – obrazovnim ustanovama. Tijekom povijesnog razvoja društva uloga odgojitelja se mijenjala. Od tradicionalnih oblika suradnje, školovanjem i učenjem, otkriveni su novi oblici suradnje. Ti oblici su suvremeni oblici, proizašli iz tradicionalnih oblika suradnje. Oni su omogućili roditeljima da budu što više uključeni u življenje djece u vrtiću.

U ranom djetinjstvu jako su bitni kvalitetni partnerski odnosi odgojitelja i roditelja kako bi dijete bez velikih poteškoća svladalo probleme u socijalizaciji te oblikovalo ispravne stavove, ponašanja i mišljenja. Ukoliko se u stvaranju takvoga odnosa dogodi neravnoteža, stvaraju se različite prepreke koje onemogućavaju razvoj djeteta. Kompetentni roditelji i odgojitelji glavni su čimbenici uspostave partnerstva i suradnje. Oni su ključ koji omogućava ravnotežu u djetetovom odgoju i obrazovanju. Stoga je iznimno važno da odgojitelji pristupaju roditeljima individualno i s poštovanjem, da ih smatraju ravnopravnim sudionicima odgojno – obrazovnog procesa kako bi ih što bolje uključili u življenje djece u vrtiću. Važno je istaknuti da je tijekom studiranja potrebno upoznati studente kako s praktičnim dijelom tako i s teorijom o partnerskim odnosima i ostvarivanju suradnje između odgojno – obrazovnih ustanova i roditelja. Budući da su takvi odnosi dinamični i odvijaju se stalno, potrebno je i da odgojitelji nadograđuju postojeća znanja i vještine te stječu nova.

Osim odgojitelja, poboljšanju partnerskih odnosa i suradnje na relaciji odgojitelj – roditelj – dijete mogu pridonijeti i djeca. Video snimke i fotografije nastale prilikom različitih aktivnosti omogućuju djeci da komentiraju roditeljima i prenose im doživljaje o drugoj djeci iz skupine, odgojiteljicama, odrađenim aktivnostima i zadatcima.

Biti roditelj nije nimalo lagan zadatak. Za postizanje roditeljske odgovornosti potrebno je jako puno truda i rada. Biti odgojitelj također nije lagan zadatak. Nužno je cjeloživotno obrazovanje i nadograđivanje kompetencija. Roditelj ne može sam odgojiti dijete, odgojitelj

također. No, ukoliko to učine zajedno bit će prepoznati djetetovi potencijali i njegov cjelokupni razvoj bit će uspješan.

8. Literatura

1. Alexander, J., J., Dissing Sandahl, I. (2018). *Danski odgoj djece: što naj sretniji ljudi na svijetu znaju o odgoju samopouzdanje i sposobne djece*. Zagreb: Egmont.
2. Dječji vrtić Bajka (bez dat.). Preuzeto 15.8.2020.: <http://www.vrtic-bajka.zagreb.hr/default.aspx?id=158>.
3. Dječji vrtić Jabuka (bez dat.). Preuzeto 15.8.2020.: <http://www.vrtic-jabuka.zagreb.hr/default.aspx?id=117>.
4. Dječji vrtić Lepoglava (bez dat.). Preuzeto 1.10.2020.: <https://www.djecji-vrtic-lepoglava.hr/vijesti/137-uskrсна-radionica-u-vrticu>.
5. Dječji vrtić Radost (bez dat.). preuzeto 15.8.2020.: <http://www.vrtic-radost.zagreb.hr/default.aspx?id=10>.
6. Dječji vrtić Slano (24. veljače 2020.). Preuzeto 1.10.2020.: <https://vrtic.dubrovackoprимorje.hr/vijesti/28/maskare/>.
7. Dječji vrtić Smiješak (9. prosinac 2018.). Preuzeto 1.10.2020.: <http://www.vrtic-smijesak.com/wp-content/uploads/2018/12/IMG-20181208-WA0003.jpg>.
8. Gluščić, J., Pustaj, M. (2008). *Roditelji, dijete, odgojitelj... Priručnik za roditelje i odgojitelje*. Jastrebarsko: Vlastita naklada – Jasenka Gluščić.
9. Hrvatska enciklopedija (bez dat.). Obitelj. Preuzeto 15.8.2020.: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=44557>.
10. Ivaštanin, I., Vrbanec, D. (2015). Razvijanje partnerstva s roditeljima. *Dijete, vrtić, obitelj : Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima.*, 79, 24. – 25., <https://hrcak.srce.hr/172747>.
11. Jeić, M., Smiljanić, M., Kuljašević, K. (2013). Suradnja vrtića s roditeljima – primjeri dobre prakse. *Dijete vrtić obitelj*, 72,4. – 6., <https://hrcak.srce.hr/145491>.
12. Jurković, I., Jurković, A., Jurković, S. (2006). *Susreti s roditeljima u vrtiću – Priručnik za odgojitelje*. Đakovo: Tempo d.o.o.
13. Ljubetić, M. (2011). *Partnerstvo obitelji, vrtića i škole*. Zagreb: Školska knjiga.
14. Ljubetić, M. (2012). *Nosi li dobre roditelje roda?!* Zagreb: Profil.
15. Ljubetić, M. (2012a). *Partnerstvo obitelji, vrtića i škole – Vježbe, zadaci, primjeri*. Zagreb: Školska knjiga.

16. Mavračić Miković, I. (2019). Stavovi roditelja i odgojitelja o oblicima suradnje i partnerstva u dječjem vrtiću. *Didaskalos*, 3 (3), 69. – 84., https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=341361
17. Milanović, M. i suradnice (2014). *Pomozimo im rasti – priručnik za partnerstvo odgojitelja i roditelja*. Zagreb: Golden marketing. Tehnička knjiga.
18. Miljak, A. (2009). *Življenje djece u vrtiću – Novi pristupi u shvaćanju, istraživanju i organiziranju odgojno – obrazovnog procesa u dječjim vrtićima*. Zagreb: SM Naklada.
19. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa [MZOŠ]. (2014). Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje. Preuzeto 15.08.2020.: <https://www.azoo.hr/images/strucni2015/Nacionalni-kurikulum-za-rani-i-predskolski-odgoj-i-obrazovanje.pdf>.
20. Mlinarević, V. (2004). Vrtićko okruženje usmjereno na dijete. *Život i škola 11 (1)*, 112. – 119., https://bib.irb.hr/datoteka/183458.Vrtino_okruzenje_usmjereno_na_dijete.pdf.
21. Nenadić, S. (2002.). *Odgoj u jaslicama – priručnik za odgojitelje i stručne suradnike*. Imotski: Naklada Potjeh.
22. Obiteljski zakon NN 103/15 (NN 98/19). Preuzeto 10.8.2020. s <https://www.zakon.hr/z/88/Obiteljski-zakon>
23. Pintarić, Ž. (2018). Odgojitelji i odgojna partnerstva u kontekstu ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. *Acta Iadertina 15 (1)*, 91. – 104., <https://hrcak.srce.hr/205792>
24. Poljak, N. (2014). Primjeri kvalitetnih oblika suradnje s roditeljima. *Dijete vrtić obitelj* 76, 12. – 14., <https://hrcak.srce.hr/159114>
25. Slunjski, E. (2005). *Dječji vrtić – zajednica koja uči, mjesto dijaloga, suradnje i zajedničkog učenja*. Zagreb: Spektar Media d.o.o.
26. Vasta, R., Haith, MM, Miller, SA (2005). *Dječja psihologija*. Zagreb: Naklada Slap.
27. Višnjic Jevtić, A., Visković, I., Rogulj, E., Bogatić, K., Glavina, E. (2018). *Izazovi suradnje – Razvoj profesionalnih kompetencija odgojitelja za suradnju i partnerstvo s roditeljima*. Zagreb: ALFA d.d.

28. Vlahov S., Velan D. (2016). *Video i foto-dokumentacija u suradnji s roditeljima*. Dječji vrtić „Olga Ban“ Pazin. Preuzeto 15.8.2020. s <http://vrtic-olgaban-pazin.hr/2016/03/08/video-i-foto-dokumentacija-u-suradnji-s-roditeljima/>.

Izjava o izvornosti rada

Izjavljujem da je moj diplomski rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristila drugim izvorima osim onih koji su u njemu navedeni.

(vlastoručni potpis studenta)